

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXVII Nr. 12

KETVIRTADIENIS, BIRŽELIO (JUNE) 11, 1987

KAINA 25 c.

Kasdien

**Demokratams galvosūkis
Reaekonomika oi, oi!
Netgi vyskupai
Su Japonija ne juokai**

Masinei informacijai pavykus nušluoti Gary Hart nuo politinės arenos, demokratai džiovina savo smegenis, kuris jų būtų potencialiausias būti kandidatu 1988-aisiais metais prezidento rinkimams. Kadangi prez. Reaganas su savo respublikonais apsiskandalino dėl Irangate aferos, ir demokratų kandidatui laimėti rinkimus į Baltuosius rūmus beveik užtikrintas pasisekimas, pretendentų būti kandidatu yra daug, bet vis nesusitaria, kuris turėtų būti.

Rašant šiuos žodžius, potencialiausias yra Jasse Jackson, bet bėda yra, kad jis atstovauja tik etninėms grupuotėms ir pažangiesiems liaudies sluogsniams, o kaip taisyklė, buržuazinės demokratijos sąlygomis, prezidentinis kandidatas turi atstovauti kurios nors korporacijų grupuotės interesams.

Kaip šią problemą demokratai išspręs — parodys netolima ateitis.

Negalima sakyti, kad Amerikos žmonių gyvenimo lygio vidurkis yra nepakenčiamas. Duok dieve, kaip žmonės sako, kad visose pasaulio šalyse žmonių gyvenimo lygio vidurkis būtų toks. Tačiau prez. Reagano reaekonomika... oi, oi!

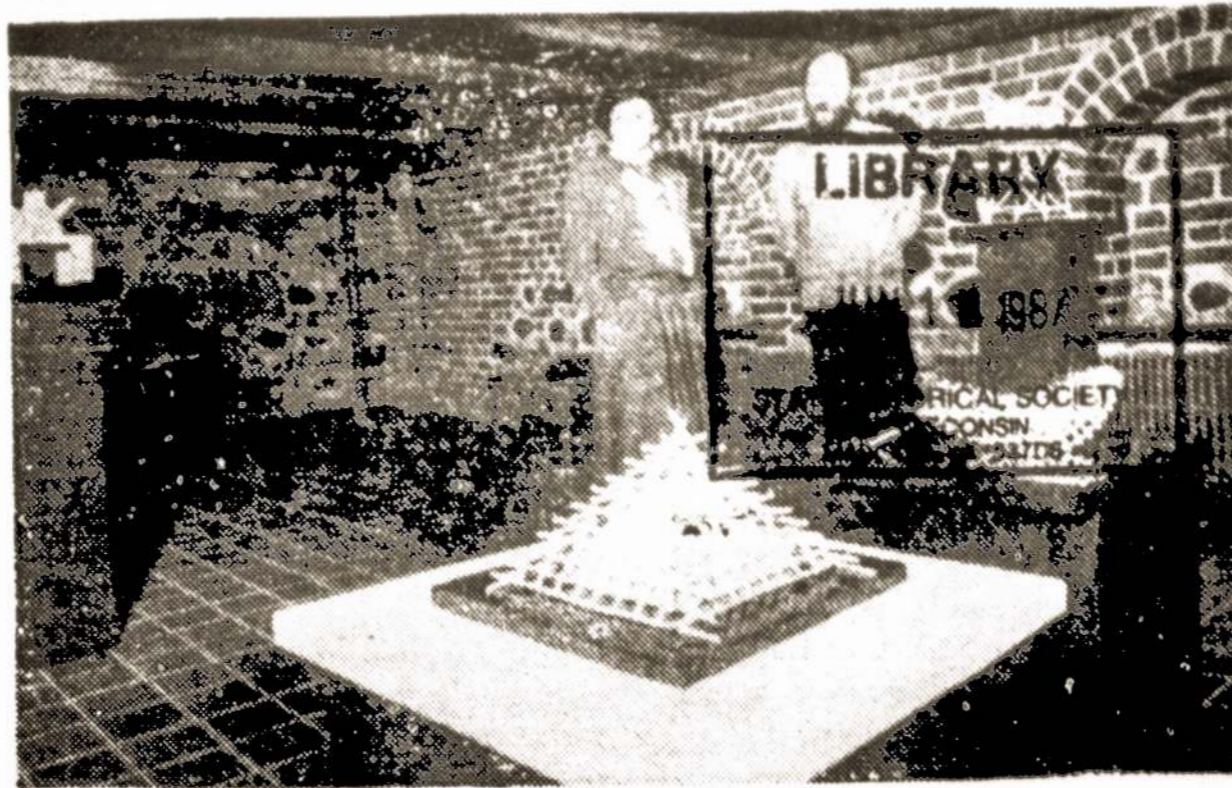
Mažesni fermeriai neišsiverčia, masiniai bankrutuoja, juos suryja didžiosios farmos. Korporacijos uždarinėja įmones ir keliasi į užsienį, kur pigesnės darbo rankos, tūkstančius darbininkų paleidžia iš darbo išdarbinti kitur už daug mažesni atlyginimą. Didmiesčiai užsikrėtę benamiais, žemiau skurdo ribos gyvenančių armija didėja, švietimas, socialinis aprūpinimas, sveikatos apsauga smunka, pensininkai liarmuoja ir t. t.

Kuom visa tai baigsis, žmonės jau pradeda šnekėti.

Atėjo laikas, kad ir Amerikos Romos katalikų dvasininkai daugiau ar mažiau pradeda ateiti į protą. Vis daugiau jų, netgi vyskupų, drąsiai kelia balsą prieš branduolinį ginklavimą, už taiką ir vis labiau rikiuojasi į taikos šalininkų gretas, žygiuoja taikos demonstracijose.

Neseniai Nevadoje Detroito vyskupas Thomas Gumbleton ir Pueblo, Col., vyskupas Charles Bushwell buvo areštuoti drauge su 98 demonstrantais, šturmuojamais branduolinių bandymų poligona. Rockville Center, N. Y., diocesisys vyskupas John McGan per buvusio CIA direktoriaus W. Casey laidotuves velionį išpeikė už atsidavimą prez. Reagano politikai remti "contras" ir p.

Aukštajai bažnyčios chierarhijai, žinoma, tas nepatinka, ypač

Kauno "Jiesios" dailiosios keramikos gamykla garsi ne tik gražiais indais, gėlių vazomis. Įmonėje dirba būrys gabių dailininkų, kurie kaulų porcelianą sėkmingai panaudoja meninei kūrybai, išryškindami jo baltumą, skaidrumą ir trapumą.

Nuotraukoje: "Jiesios" dailininkas V. Liaugaudienės personalinėje kūryboje parodoje demonstruojami porceliano dirbiniai.

K. Jurelės nuotrauka

Žmogus iš Mėnulio

...Lankydamasis Jungtinėse Amerikos Valstijose susipažinau su vietiniu žurnalistu, kurio straipsnius noriai spausdina lietuvių išeivijos nacionalistinės ir klerikalinės krypties laikraščiai. Kartą jo paklausiau:

— O kaip jūs vertinate savo kolegą Tomą Venclovą?

Atsakė iš karto:

— Pas mus neįprasta domėtis privačiu žmogaus gyvenimu. O apie tai, kaip Tomas reiškiasi čia, mūsų bendrijoje, galiu pasakyti: daugelis jį laiko žmogumi iš mėnulio...

popiežiui. Iš Seattle, Washington, vyskupo popiežius net atėmė vyskupiją už žygiavimą taikos demonstracijoje, bet niekas iš to neišeina. Nors vėliau sugrąžino "su sąlyga". Upės vagos vandens bėgimo negalima sulaikyti.

Amerika su Japonija turi bėdos.

Po karo uždraudusi nežabotai ginkluotis, Japonija savo pramonę taip išvystė, kad dabar rimtai lipa ant Amerikos monopolijų interesų. Elektronikais rinką užkariavo beveik visame pasaulyje, į neišsivysčiusias trečiojo pasaulio šalis lenda su kariniais helikopteriais ir galvoja pradėti gaminti bombonešius ir joms parduoti.

Lenda Japonija ir į pačią Ameriką. Kentucky, Illinois, Indiana, Tennessee ir Michigan valstijose jau turi pasistačiusi automobilių fabrikus, Kalifornijoje susidėjo su General Motors korporacija. Lengvesnės pramonės fabrikėlių jau irgi nemaža prisėta Amerikoje.

Ne juokais sakoma, per karą Japonija ginklais Amerikos neužkariavo, bet imperialistiniu kapitalu gali paklupdyti, ypač jeigu pradės supirkinėti bankus, duoti paskolas tik toms Amerikos kompanijoms, kurios nekonkuruoja japoniškoms.

S. J. Jokubka

Nustebau. Jis ne kartą skelbėsi, kad jaučiasi Amerikoje kaip inkstas taukuose, o čia nei šis, nei tas — „žmogus iš mėnulio"... Tik vėliau, kai prisiminiau, kaip jį vertino tie, kurie jį gerai pažinojo Lietuvoje, nuostaba išgaravo.

Daug kas iš tų, kurie su T. Venclova artimai bendravo Lietuvoje, jį laikė iš medžio iškritusiu. Ir ne veltui. Galėjo jis tapti rimtu literatūros tyrinėtoju, mokslo populiarintoju ir vertėju. Turėdamas geras sąlygas kūrybiniam darbui ir aukštąjį išsilavinimą, T. Venclova jau buvo pradėjęs bandyti savo jėgas šiose srityse. Mėgino jis reikštis ir poezijoje...

Pirmoji T. Venclovos eilėraščių knygelė „Kalbos ženklas“, nežūrint gerokai pretenzingo jos pavadinimo, nesukėlė skaitytojų susidomėjimo. Tačiau ar ne tai pirmiausia ir pastūmėjo jį ieškoti paguodos ten, iš kur jos beviltiška buvo laukti?

Lietuva — tai provincija, — nusprendė jis ir pradėjo ieškoti „naujų horizontų“.

Netrukus jis atsidūrė Maskvoje, užkietėjusio antitarybininko Jurijaus Orlovo bute, kur pasiskelbė „kovotoju už laisvę“, o kad būtų solidžiau, Venclova net pasivadino „Helsinkio grupės Lietuvoje“ steigėju...

Iki to laiko T. Venclova jau buvo spėjęs ganėtinau pagarsėti. Jau tada T. Venclova buvo įžūlus pasiūtėlis, garbėtroška ir svaiciotojas, kuriam drovumas ir sąžinė — tuščios sąvokos. Vien jo pareiškimas, kad lietuvių pašamoneje neva glūdi polinkis žudyti, — ko vertasi?

J. Orlovas už savo veiksmus, nesuderinamus su tarybiniais ištatymais, sėdo atlikti bausmę, o jo ganomasis „nesuprastas genijus“ energingai pradėjo veržtis į Vakarų — iš pradžių į Izraelį, o vėliau ir į JAV.

Neilgai trukus, T. Venclovos pageidavimas išvykti iš Tėvynės buvo patenkintas, ir jis — atsidūrė „laisvajame pasaulyje“. Ar ten, už

Atlanto, kur, matyt, galutinai apsisistojo, jis pasikeitė?

Padorus žmogus pirmiausia sielvartautų dėl to, kad buvusioje Tėvynėje pasiliko vieniša senutė motina. Bet Tomas Venclova ne toks. Jam motinos ašaros tik sūrus vandenėlis. Apsimetęs „didžiu intelektu“, jis daugiausia gailisi dėl to, kad neteko sėdėti kalėjime.

O kokius „didžiųjų“ darbus nuveikė šis ponas Vienoje?

Vienas „didžiausių“ jo darbų — kalba, kurią jis pasakė antitarybininkų, kilusių iš Pabaltijo, sueigoje, pavadintoje spaudos konferencija. Ten jis ir vėl „autentiškai“ paliudijo, kaip pas mus, Nemuno krašte, buvo atkurta Tarybų valdžia (tada jam buvo suėję tik trys metai, bet jau anais laikais jis kovojęs už laisvę!). Ne mažiau svarbus ir kitas T. Venclovos „žygdarbis“. Pasirodo, jis iš Vienos pasiuntė sveikinimo telegramą homoseksualistui Viktorui Petkui, kuris už tai, kad prievartavo berniukus (ir visai ne simboliškai), iki šiol yra izoliuotas ir atlieka bausmę. Šioje telegramoje ponas Tomas oriškai išreiškia viltį, kad galbūt greitai teksią su šiuo asmeniu pasimatyti ir akis į akį...

Apie visus šiuos savo „nuopelnus“ lietuvių tautai T. Venclova tuoj pat pranešė per „Amerikos balsą“, kuris, jį pristatydamas, nurodė, kad tai šios radijo stoties bendradarbis. Ką gi, Jungtinių Amerikos Valstijų informacijos agentūros (USIA), kuriai priklauso ir „Amerikos balsas“, direktorių poną Čarlzą Viką galime tik pasveikinti, kad tokį „autentišką“ poną susirado...

Ir toliau dėdamasis „europinio lygio“ rašytoju, T. Venclova neseniai savo bendrams pareiškė:

— Dabar aš Lietuvoje geriau žinomas negu anksčiau...

Kas tiesa, tai tiesa: jo, ypač už tą tragikomišką fanaberiją, iš tiesų neaplenkė „vaikščiojančio anekdotų“ šlovė.

Justinas Lazauskas

Sutrupinta iš „Komjaunimo tiesos“

Trumpai

— AFL-CIO vykdomasis komitetas paruošė profsąjungų lokalsams diskusijų planą apie būsimus 1988-aisiais metais prezidento rinkimus.

— Kaip žinia, II Pasaulinio karo metu Amerikoje buvo daugiau kaip 100,000 amerikiečių japonų suimtų ir laikomų už spygliuotų vielų stovyklose. Advokatų asociacija reikalauja, kad būtų paskubėta jiems už tai atlyginti, ypač praradusiems nuosavybes.

— Ohio gubernatorius Richardas Keiseris kaip ir Minnesota gubernatorius traukia federalinę valdžią į teismą už tai, kad ji valstijos gvardiečius siunčia į Centro Ameriką kariniams pratimams-manevrams.

— Nežiūrint Imigracijos ir Natūralizacijos tarnybos priešinimosi, Clevelando miesto taryba Clevelandą paskelbė pabėgėliams iš Centro Amerikos prieglobsčio miestu.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Ar tik ir ne dėl to kilo liarmas?

Tarptautinėje arenoje jaučiasi tam tikri poslinkiai į gerąją pusę. Ta daugiausia nulėmė taikios, pasauliui gerai žinomos, Tarybų Sąjungos iniciatyvos. Poslinkiai į gerąją pusę jaučiami ir TSRS-JAV santykiuose, nuo kurių būklės žymia dalimi priklauso ir reikalai visame pasaulyje. Tačiau, kaip jau ne kartą yra buvę, kai tik pradeda nors truputį gerėti Tarybų Sąjungos-Jungtinių Valstijų santykiai, atsiranda jėgos, kurios sukelia savo veiklą, susitarimui sutrukdyti.

Pavyzdžiui, sekretoriaus Schultz išvykimo į Maskvą išvakarėse pasidairyti dėl M. Gorbačiovo pasiūlymo atsikratyti vidutinio nuotolio raketų Europos kontinente, kilo didžiausias liarmas dėl amerikiečių marinų elgesio JAV ambasadoje Maskvoje. Atrodė, tarytum ant ambasados užgriuvo dangus, kad marinai susitikinėjo su rusaitėmis. Tačiau kiek jie padarė valstybės saugumui žalos, kad jas išleido į ambasadą, iki dabar dar nėra aišku. Labai galimas daiktas, liarmas buvo sukeltas, tikslu sutrukdyti sekretoriaus Schultz susitikimą su Gorbačiovu, bet pasiskaičius mūsų korespondento Lietuvoje A. Grigėno straipsnį "Kas suinteresuotas TSRS-JAV santykių pablogėjimu" taip pat labai galimas daiktas, ar tik nebuvo tas liarmas sukeltas ir dėl to, kad Amerikos specialiosios tarnybos galėtų pasiteisinti dėl šnipinėjimo tarybinių piliečių čia Amerikoje.

A. Grigėnas rašo:

Balandžio mėnesio 9 dieną Maskvoje, TSRS užsienio reikalų ministerijoje press centre surengtoje spaudos konferencijoje, buvo pateikti konkretūs įrodymai, kokių neleistinių veiksmų prieš TSRS piliečius, dirbančius diplomatinį darbą Jungtinėse Valstijose, imasi Amerikos specialiosios tarnybos. Gausiai susirinkusiems žurnalistams buvo pademonstruota daugybė klausymosi aparatų ir įrengimų, kurie visai neseniai buvo rasti naujos TSRS pasiuntinybės, statomose Washingtone, tarybinėse ir gyvenamosiose patalpose. Truputį anksčiau įvairūs klausymosi aparatai ir kitokios rūšies naujausia elektroninė špionąža technika buvo aptika tarybinėse ir gyvenamosiose tarybinių įstaigų patalpose Washingtone, New Yorke ir San Francisko. Klausimosi ir sekimo aparatūra buvo aptikta ne tik tarybinėse patalpose, bet ir tarybinių darbuotojų miegamuosiuose kambariuose, ir net pionierių stovykloje. Ji buvo įmontuojama gelžbetoninėse statybinėse konstrukcijose, plytose, marmuriniuose apdailos blokuose."

Atskirai reikėtų pažymėti, kad aptiktoji elektroninė sekimo aparatūra yra sukurta panaudojant naujausius elektroninės technikos ir technologijos pasiekimus. Kai kurie tos aparatūros mazgai yra unikalūs pagal savo konstrukciją ir gali būti panaudoti sudėtingiausioje kosminėje technikoje. Taigi pinigų tokiems reikalams specialiosios JAV tarnybos tikrai negaili. Be to, kaip teigia specialistai, tokia aparatūra yra įrengiama kryptinio radijo bangų švitinimo pagalba. O tai jau surišta su žmonių, gaunančių apšvitimą, sveikata. Jau ne kartą buvo pastebėta, kad tarybiniai darbuotojai, dirbantys Amerikoje, skundžiasi savo sveikata, silpnėja regėjimas, tampa mažiau atsparūs vėžiniams susirgimams.

Jungtinių Amerikos Valstijų spauda pripažįsta, kad žmonių sekimas, pokalbių pasiklausymas čia ne nauji. Vienas ryškiausių "Watergeito" skandalas. Tačiau visa tai yra Amerikos vidaus reikalas. Tuo tarpu totaliniu tarybinis darbuotojų sekimas liečia jau Tarybų Sąjungos-Jungtinių Valstijų santykius.

Kyla teisėtas klausimas: kam prireikė, kad ardomoji JAV specialiųjų tarnybų veikla pasiektų savo viršūnę būtent šiuo metu? Kam naudinga, kad špionamanija antitarybinė kampanija, kurioje kaltinama Tarybų Sąjunga (tarp kitko be konkrečių įrodymų) analogiška veikla, vėl būtų pakelta į aukštesnį lygį?

Atsakymas vienas. Į šį darbą pajungė ekstremistinės reakcinės jėgos, kurios suinteresuotos išsaugoti įtempimą ir priešiško atmosferą santykiuose su Tarybų Sąjunga. Jas baugina padidėję Tarybų Sąjungos-Jungtinių Valstijų kontaktai nusiginklavimo srityje, atsiradusi galimybė atsikratyti vidutinio nuotolio raketų Europoje.

Bloginti visokiomis provokacijomis ir išgalvotais įtarinėjimais TSRS-JAV santykius reiškia ne ką kita, kaip didinti tarptautinį įtempimą, atitolinti aktualių tarptautinių problemų sprendimą. Tačiau visa tai tikrai neatitinka nei TSRS-JAV interesų, nei kitų pasaulio tautų lūkesčių, kurios tikisi realių, teigiamų rezultatų iš paskutiniu metu suaktyvėjimo Tarybos Sąjungos-Jungtinių Valstijų dialogo.

• • •

New Yorko gubernatorius Mario Como nuvykęs į Iowa pasakyti kalbą Cornell kolegijos studentams, stori akcentavo, kad Amerikoje tarp turtingų ir neturtingų tarpekis plėtėja be perstojo. Girdi, nuo pat Didžiosios depresijos metų Amerikoje niekad nebuvo tiek daug neturtingų žmonių, kiek yra dabar.

Pyls jis davė prez. Reaganui už be reikalo eikvojimą trilijonų dolerių ginklavimuisi.

2

"Vilniai" ir vilniečiams rašo Pranas Petronis

Didžiai gerbiami ir mieli „Vilnies“ laikraščio redaktoriai —visi „Vilnies“ redakcijos darbuotojai ir skaitytojai!

Daugiau kaip prieš 10 metų atėjęs dirbti į „Tėviškės“ draugiją prezidiumo pirmininku, pradėjau glaudžiai bendradarbiauti su „Vilnies“ laikraščiu ir su Jumis, tikraisiais lietuvių tautos patriotais, kurie stipriai jaučiate pareigą padėti išeivijos lietuviams palaikyti kultūrinius ryšius su Tarybų Lietuva. Man visuomet buvo malonu matyti, kaip gerai Jūs žinote mūsų Lietuvos gyvenimą, jos didžiulius laimėjimus kultūros, mokslo ir ekonomikos srityse, visame jos liaudies ūkyje.

Neatsitiktinai atėjau dirbti į Lietuvos kultūrinių ryšių su tautiečiais užsienyje draugiją, vadinamą „Tėviške“. Čia dirbti mane pasikvato noras per kultūrinį bendravimą sueiti į glaudesnę sąlytį su svetur gyvenančiais tautiečiais, parodyti jiems lietuvių, tarp jų ir mano bendraamžių bei draugų, tikrąjį patriotizmą savo tautai. Juk lietuvių tautos sūnų ir dukterų aktyvią veiklą už liaudies valdžios atkūrimą Lietuvoje buržuazijos valdymo metais, ir ypač lemtiniais 1940 metais, bei žūtutinę kovą už Lietuvos išvadavimą iš vokiškųjų fašistų okupacijos Antrojo pasaulinio karo metais kitaip nepavadinsi, kaip patriotizmu savo tautai. Tai pareikalavo iš mūsų sunkios kovos. Daug mano bendraamžių ir kovos draugų karo metais žuvo kautynėse su vokiškaisiais fašistais, taip pat pokario metais — kovoje su buržuaziniais nacionalistais, pradėjusiais pogrindinę, banditišką kovą prieš mus. Buržuaziniai banditai, remiami lygiai taip, kaip dabar vadina-mieji „kontros“, užsienio šalių antitarybinių vyriausybų, stengėsi sukliudyti Tarybų Lietuvos, kaip ir visos Tarybų Sąjungos ekonomikos, kultūros ir mokslo atkūrimui ir plėtojimui.

Deja, ne visi mano bendraamžiai ir buvusieji Lietuvos buržuazinės kariuomenės kariai 1940 metais suprato to meto atsakingą patriotinę pareigą ir būtinybę įsijungti į socialistinės Lietuvos atkuriamąjį darbą, o 1941 m., prasidėjus karui, ne visi stėjo į kovą prieš vokiškuosius fašistus. Dalis jų, remdamasi buržuaziniais-nacionalistiniais, tikriais fašistiniais įsitikinimais, patikėjo vokiškųjų fašistų pažadams, kad už tarnybą įjems įgis ypatingą teisę „viešpatauti“ vokiškųjų fašistų pavergtoje ir niokojamoje Lietuvoje. Pabėgę iš Lietuvos, dabar jie dedasi lietuvių tautos patriotais, nors faktiškai buvo ir yra jos priešai. Savo asmenišką egoistinę „perspektyvą“ jie statė aukščiau už savo tautos žmonių interesus. Ir dabar, atsidūrę kapitalo valdomose šalyse, vėl stengiasi įtikti tiems, kurie nekenčia socialistinės santvarkos ir darbo žmonių valdžios. Stengiasi patenkinti kapitalo valdovų reikalavimus ir tęsia savo išdaviškąją veiklą tarp tautiečių užsienyje.

Lietuviškosios išeivijos ir lietuvių, jau gimusių ir užaugusių užsienio šalyse, pažangioji dalis gerai suprato lietuvių tautos liaudies kovą prieš visokio plauko išnaudotojus bei nutautintojus. Šie žmonės susitelkė į pažangias organizacijas, tarp jų ir apie „Vilnies“ laikraščio redakcijos branduolį. Lietuvių tauta gerai šitą išsąmonino ir nepamirš.

Jūs mieli „Vilnies“ laikraščio redakcijos darbuotojai ir jo skaitytojai, gerai žinote, kokius žiaurius pergyvenimus atnešė ne tik lietuvių tautai, bet visos Europos tautoms Antrasis pasaulinis karas. Bet tai tik maža dalelė to, ką gali atnešti viso pasaulio tautoms naujas pasaulinis karas, kuriame neabejotinai būtų panaudotas atominis ginklas. Naujo karo „teoretikų“ pirmose eilėse stovi tie, kurie iš ginklų gamybos gauna milžiniškas pajamas. Didžiulio pelno skatinami, imperialistinių šalių valdžios viršūnėse stovintieji avantiūristai ginkluoja įvairias kariaujančias šalis ir taip skatina plėsti vadinamuosius „lokalinius karus“. Jie taip pat ruošia ir naujo pasaulinio karo planus.

Rašau šį laišką jau ne kaip „Tėviškės“ draugijos prezidiumo pirmininkas, bet kaip eilinis lietuvių tautos sūnus, kuris džiaugiasi ir didžiuojasi „Vilnies“ laikraščio veikla. Tęskite ir toliau savo darbą, nes jis labai reikalingas. Skatinkite ir padėkite, kad mūsų tautiečiai pamatytų Lietuvą savo akimis, kur jie pajus lietuvių ir kitų tarybinių tautų geravalystę.

Naujas „Tėviškės“ draugijos prezidiumo pirmininkas Vaclovas Sakalauskas gerai supranta išeivijos lietuvių poreikius, tęs ir toliau plėtos kultūrinius ryšius.

Tikiu, kad su tautiečiais, atvykstančiais į Tarybų Lietuvą, aš dar ne kartą susitiksiu asmeniškai ir dalyvausiu aptariant tolimesnes kultūrinių ryšių gaires.

P. Petronis

TRUMPAI

— New Yorko valstijos seimelis atmetė įstatymo projektą, pagal kurį valstijoje oficiale kalba būtų anglų kalba. Be to, užgyrė rezoliuciją gubernatoriui Mario Como pasirašyti, kad valstija yra daugkalbinė valstija.

— Gegužės 11 d. po pietų, Chicagos pietvakarių rajone policija užpakalinėje gatvelėje rado nužudytą pietų-amerikietį su įrežtomis pilvo dviejų colių didumo raidėmis KKK. Nacionalinė sąjunga prieš rasizmą reikalauja susekti nusikaltėlius.

— San Franciske gegužės 7 dieną azijiečiai, lotynai ir afroamerikiečiai buvo suruošę prie miesto rotušės demonstraciją, nukreiptą prieš gubernatoriaus George Deukmejian užmačią sumažinti švietimui fondus. Demonstracijoje dalyvavo daugiau kaip 2,500 žmonių.

— TSRS-Graikijos santykiai kasdien gerėja. Graikų kariniai laivai vizituoja tarybinius uostus, abiejų šalių aukšti pareigūnai susitikinėja, tariasi.

— Pranešimais iš Angolos sostinės, okupuotoje Namibijoje Pietų Afrika sėja terorą: vykdo masinius areštus, kankinimus, žmonių užmušinėjimus.

— Afro-amerikiečių pažangos organizacijos (NAACP) direktorius Dr. Benjamin Hook sako, nors negrai politiniu atžvilgiu laimėjo 291 mieste merų vietas ir 6,000 renkamųjų į valdžią vietų, bet ekonominiu atžvilgiu dar vis nieko nelaimi.

— Mažųjų fermerių gyvenimo sąlygas stebėtojais susekė, kad Minnesotoje jauni fermeriai pergyvena nemažus nepriteklius. Praeitais metais švurių pajamų jie neturėjo nė po \$2,700.

Vilnis, 1987 m. birželio 11 d.

Lietuviškosios emigracijos puslapiai

EMIGRACIJA IŠ LIETUVOS

Kas yra Tėvynė?

Tai kraštas, kuriame gimėme ar kurio piliečiais esame. Tėvynė — tai gamtinė, politinė, socialinė ir kultūrinė aplinka, kurioje gyvena ir dirba tam tikros šalies gyventojai.

Tačiau nuo seniausių laikų ir dėl įvairių priežasčių žmonės keisdavo gyvenamąsias šalis, emigruodavo. Gali būti ekonominė, politinė, nuolatinė arba laikina, priverstinė arba savanoriška emigracija. Ji ypač suaktyvėjo XV šimtmečio pabaigoje, atradus Ameriką. Į „naująjį pasaulį“ vyko emigrantai iš Ispanijos, Portugalijos, Prancūzijos, Olandijos, Anglijos. Tais laikais žmonės pasitraukdavo iš tėvynės dėl politinių ar religinių priežasčių. Pavyzdžiui, reformatai iš kai kurių Vakarų Europos šalių, nesutardami su Romos katalikų bažnyčia, XVI amžiuje buvo atsikėlę ir į Lietuvą, daugiausia į Kėdainius.

Iš Lietuvos emigracija prasidėjo XVIII amžiuje per Žečpospolitos — smunkančios Lietuvos ir Lenkijos bendros valstybės — padalijimus. Daug politinių emigrantų iš Lietuvos išvyko į Vakarų Europos šalis po 1831 ir 1863 metų sukilimų.

Maždaug nuo XIX amžiaus vidurio iš Europos ėmė didėti ekonominė emigracija į Ameriką. Į ten traukė varguoliai, ieškodami duonos karnio, tikėdamiesi geresnio gyvenimo. Emigrantams Jungtinėse Amerikos Valstijose tuo metu buvo teikiamos kai kurios lengvatos, nes tam sparčiai besivystančiam kraštui reikėjo daug pigios darbo jėgos.

Emigracijai plėstis padėjo susiekimo priemonių — ypač garlaivių — gausėjimas ir tobulėjimas XIX amžiaus paskutiniame trečdalyje. Per tuos 30 metų į JAV atsikėlė daugiau kaip dešimt milijonų žmonių. O rekordinis buvo pirmasis mūsų amžiaus dešimmetis, pagausinęs JAV gyventojus net aštuoniais milijonais ateivių. Tarp jų visada buvo emigrantų ir iš Pabaltijo — Estijos, Latvijos, Lietuvos. Emigruodavo daug jaunų vaikų, bėgusių nuo ilgamečių tarnybos caro armijoje. Antroje XIX amžiaus pusėje į JAV emigrovo apie 50 tūkstančių lietuvių, o vien per pirmuosius keturiolika dvidešimtojo šimtmečio metų, tai yra iki Pirmojo pasaulinio karo, — net ketvirtis milijono.

Sunki ekonominė padėtis vertė lietuvius emigrantus skirtis su gimtine. Labai didelė emigracijos banga išplūdo iš Lietuvos, kai jos žmonės 1867 ir 1968 metais užgriuvo didelis badas. Vienais metais lietūs supūdė javus laukuose, kitais kaitra išdegino vasarą bei kur ne kur sudygusius žiemkenčius. „Daugybė badaujančių leidos elgetauti po Lietuvą, — rašė J. Žilinskas knygoje „Lietuviai Amerikoje“, išleistoje Plymouth 1899 metais, — o kadangi visiems Lietuvoje buvo vargas, jie ėjo į Lenkiją... Tais, 1868 metais, energingesni, jaunesni vaikinai, dažniausiai slėpdamiesi nuo kariuomenės, susitarę po kelis, o paskui ir po keliolika, leidos per prūsus, per Hamburgą į Ameriką“.

Kokius vargus patirdavo plaukiantieji per Atlantą, aprašė vienas ankstyvųjų lietuvių emigrantų Jonas Babkauskas. Tuo metu keliauti garlaiviu buvo labai brangu, todėl lietuviai plaukdavo į Ameriką ir buriniais laivais, kurie

Vilnis, 1987 m. birželio 11 d.

buvo žymiai lėtesni. Kelionė trukdavo nuo trijų iki šešių mėnesių. Produktus laive duodavo tik viena kartą per dieną. Valgi reikėdavo gamintis patiems. Kiekvienas keleivis, prisimena Jonas Babkauskas, gaudavo po septynis džiuvesius, gabalėlį prastos mėsos, porą žalių bulvių, žiupsnelį ryžių, keletą saujų avižinių miltų ir po pusantros kvortos vandens. „Taip buvo pradžioje, paskiau negavo nei to. Parėjo taip, kad trečiam mėnesiui beinant, žmonės ant laivo pradėjo mirti, buvo dienos, kai po kelis antsyk numirdavo“.

Straipsnyje „Kapitalizmas ir darbininkų imigracija“ Vladimiras Leninas nurodė, jog kraštutinis skurdas buvo viena iš priežasčių, vertusių darbo žmones palikti savo Tėvynę. Tame pačiame straipsnyje pateikiamos ir kitos emigracijos priežastys: „Sparčiai besivystančios pramoniniu atžvilgiu šalys, įvesdamos daugiau mašinų, išstumdamos iš pasaulinės rinkos atsilikusias šalis, pakelia darbo užmokesį aukščiau už vidutinį ir pritraukia samdomuosius darbininkus iš atsilikusių šalių“. Pavyzdžiui, 1910 metais JAV darbininko atlyginimas buvo keturis kartus didesnis negu Rusijos darbininko. Todėl iš Rusijos imperijos į JAV emigrovo milijonai mažai kvalifikuotų žmonių. Tai ir nulėmė ypač gausų lietuvių emigravimą kaip tik į Šiaurės Ameriką, nes absoliučią jų daugumą sudarė nekvalifikuoti valstiečiai.

PIRMOSIOS LIETUVIŲ KOLONIJOS

Dvidešimtojo amžiaus pradžioje Vilniuje, Kaune, Panevėžyje ir kituose didesniuose Lietuvos miestuose veikė specialūs informacijos biurai arba agentūros. Jos turėjo daug agentų, kurie važinėjo po kaimus ir miestelius, kalbindami keliauti Amerikon. Jie įtikinėdavo lietuvius, kad uždarbiai Amerikoje būsią aukšti, ir todėl jiems pavykdavo suvilioti daug varginųjų valstiečių arba nekvalifikuotų darbininkų.

Iki 1899 metų JAV imigracijos ir natūralizacijos įstaigos knygosose nebuvo skyrelio, žyminčio į tą šalį imigruojančių lietuvių arba bent Lietuvos teritorijoje gyvenusių asmenų. Kadangi tais laikais Lietuva buvo Rusijos imperijos dalis, tai, atvykę į Ameriką, kai kurie jos gyventojai buvo užrašomi rusais arba lenkais. Lietuvių išievių visuomeninės organizacijos daugelį kartų kreipėsi į JAV valdžios įstaigas, prašydamos lietuvius skirti nuo kitų tautų. 1899 metų liepos mėnesį JAV imigracijos ir natūralizacijos knygosose buvo įvestas skyrius į JAV imigruojantiems lietuviams atskirai žymėti. Per 1910 metų oficialų JAV gyventojų surašymą lietuvių buvo įregistruota kiek daugiau poros šimtų tūkstančių.

Pirmojo pasaulinio karo metais Lietuvos gyventojų imigracija į JAV beveik nutrūko, o pokario metais imigravimas buvo smarkiai suvaržytas.

Nuo masinės Lietuvos gyventojų emigracijos pradžios iki Pirmojo pasaulinio karo (1868—1914), tai yra maždaug per pusę šimtmečio, apie 90 procentų lietuvių imigrovo į JAV, kur tuo metu pragyvenimo ir darbo užmokesčio lygis buvo aukštesnis negu kituose užjūrio kraštuose. Tačiau apie dešimtadalis visų lietuvių emigrantų dėl lėšų stokos, sveikatos ar įvairių kitų suvaržymų negalėjo patekti į JAV. Todėl jie apsigyven-

Amerikos „Perlingai“, sparnuotosios raketos, cheminis ginklas NATO šalis tampa nepakeliama našta. Pletynis iš laikraščio „Doičes algemaines zontagsblat“ (VFR). TASS-o fotokronika

NEŽINOJIMAS NETRUKDO ANTITARYBIŠKUMUI

Kam kitam, jeigu ne šeiminkams, geriausiai pažinti savo namus? Sakysim, išievių rašytojas Kazimieras Barėnas išleido knygą apie Didžiosios Britanijos lietuvius. Joje jis patikslino lietuvių skaičių Anglijoje. Anot jo, po karo į Angliją atvyko ne 10 tūkstančių, o 5732 asmenys, iš kurių 4763 buvo vyrai ir 969 moterys. Ir dabar jau tarybiniai lietuvių autoriai opetuoja patikslintais lietuvių skaičiais Didžiojoje Britanijoje.

Tas pat savaitraštinis komentavo „Gimtajame krašte“ straipsnį „Apie skaitymą ir rašymą“. Komentatorius nuklydo nuo išieviškios linijos — jis neužgauliojo tarybinio autoriaus ir, jeigu nekreipsime dėmesio į įprastinius stereotipus, netgi stengėsi išlaikyti spaudai privalomą korektiškumą. Tačiau galop ir jis nepatikėjo, kad mums čia geriau žinoti, kas dedasi mūsų atominėse elektrinėse. Tai, matyt, atėję iš buržuazinės spaudos ir jau virtę mąstysenos yda. Ji neleidžia suprasti, kad, anot J. Zygo, „rašant tokiomis klaidimais, reikia šį bei tą žinoti“.

Ši bei tą reikia žinoti ir rašant kitais klausimais. Tuo įtikina I. Gražytės-Maziliauskienės straipsnis „Metmenyse“, kur nagrinėjama aštuonetojo dešimtmečio vidurio Tarybų Lietuvos rašytojų kūriniai. Jos pačios žodžiais tariant, norint pažinti kad ir „lietuviškojo panteono“ — J. Avyžiaus, J. Baltušio ir V. Bubnio — spalvingai nupieštus herojus, „reikia pažinti konkrečią aplinką, kurioje jie gyvena“. Tačiau tokią teisę ji pasisavina sau, na, o gyvenantiems Lietuvoje ji nepatiki aplinkos pažinimui. Ir todėl pati, per pasirinktus literatūrinius herojus ir sugebėdama skaityti tarp eilučių, prieina išvadų, kurios nieko bendra neturi nei su tarybinių lietuvių rašytojų kūriniais, nei su juose atspindima ekonomine politine santvarka.

Autorei svarbu pabrėžti, kad remiamasi ne išieviškaisiais, bet tarybiniais autoriais, kurie atseit nesugeba ar nenori savęs išreikšti. Todėl ji pasišovė „išryškinti tarybinių rašytojų kūrybą“, kad vaizduojamas gyvenimas būtų „autentiškesnis“. Jaučianti sentimentų Lietuva autorė nepažįsta Lietuvos. Tačiau nežinojimas jai netrukdo savo mintis perkrauti antitarybiniais stereotipais ir antikomunistiškai įtaigoti išievių skaitytoją.

Algirdas Kavaliauskas

— Jeigu Pietų Afrikoje sugriūtų apartheidas, Anglija jau turi planus kaip iš ten išgabenti 300,000 pietų afrikiečių, turinčių Anglijos pilietybę.

Sigitas Krivickas

KO NEŽINOJO KLIMAITIS

„Amerikos balso“ lietuvių redakcija kreipėsi į pabaltijiečių santalkos atstovą Ciuriche Algį Klimaitį, prašydama jį pakomentuoti Michailo Gorbačiovo vizitą į tarybines Pabaltijo respublikas.

Tai prieštaringas interviu, kur komplimentus Gorbačioviui keičia nepamatuoti kaltinimai už „sąmoningą propagandą“, kur piešiamas griūvančios imperijos vaizdas ir pasvarstoma, ar nevertėtų Vakarams vis dėlto susitarti su Rytai.

Primindamas klausytojams praėjusių metų pabaigos įvykius Kazachstane, A. Klimaitis, švelniai tarus, prasilenkia su elementaria tiesa. Cituojame: „Mes žinome, kad jie (Kunajevs — V. B.), tarp kitko, norėjo sustabdyti tolesnę Kazachstano rusifikaciją. Tai liudija faktas, kad patys kazachstaniečiai masiškai demonstravo prieš jo išvartymą“.

Faktai šito neliudija. Faktai liudija kitką: demonstracijose Alma Atoje nušalintojo vadovo atstatymo niekas nereikalavo. Apie tai pasisakė spaudoje patys įvykių liudininkai. Beprasmiška kelti buvusį Kazachstano vadovą į padanges ir kaip kovotoją už tautines teises, kada tūkstančiai eilinių kazachų gyveno be teisės į normalias darbo, buto, medicininės pagalbos sąlygas. Ar tai galima pa-

vadinti kova už nacionalines teises?

Ar panašios „nacionalinės politikos“ Klimaitis norėtų ir Lietuvoje? Sunku suprasti.

Ir A. Klimaičio žodžiai primena kaprizingos panelės svaiciojimus. Klimaičiui ir „Amerikos balsui“ nepatiko, kodėl Rygoje tarp pasitinkančių M. Gorbačiova buvo nemažai rusų. Prisimenu 1982 metų M. Gorbačiovo vizitą į Lietuvą. Tas pats balsas peikė už tai, kad Vilniaus aerouoste tuometinį TSKP CK sekretorių sveikino lietuviai.

Jau ne pirmas kartas energingi lietuvių veiksniai skelbia karą Tarybų Sąjungos nacionalinei politikai, su įtarumu žiūri į tarybinių vadovų keliones po tarybines respublikas, pranašauja galą ir latviams, ir estams, ir lietuviams. Tačiau leiskite paklausti: kur, jei ne Vilniuje, tų pačių veiksmų vėliau geriausiai išmoka lietuvių kalbos? Kur, jei ne Vilniaus ar Kauno knygynuose galima įsigyti lietuvių literatūrinę kalbą parašytų knygų? Šių faktų, beje, neginčija ir mūsų emigracija.

Taiigi savo interviu „Amerikos balsui“ A. Klimaitis tepademonstravo būdingą lietuvių veiksniams dalyko neišmanymą ir mąstymo paviršutiniškumą.

V. Beržinis

IDĖJŲ KOVOJE

Šių dienų sąlygomis dviejų pasaulių ideologinė kova vis stiprėja ir klostosi naujai. Imperializmo įėjus savo interesams ir tikslams panaudoja taip pat ir lietuvių buržuazinę emigraciją. Tad suprantama, kaip svarbu yra moksliskai parodyti buržuazinės lietuvių išėjimo politiką, jos santykius su Tarybų Lietuva, su mūsų tautos šiuolaikiniu gyvenimu ir jos istorija.

Gimtojo krašto istorikai vis daugiau, atidžiau ir giliau nagrinėja savo idėjinis oponentų darbus ir koncepcijas įvairiais lietuvių tautos praeities ir dabarties klausimais. Jie pirmiausia susiduria su emigrantų autorių pažiūromis dėl vieno ar kitų Lietuvos istorijos ir šio meto reiškinų bei problemų. Lietuvos mokslininkai svarsto, diskutuoja, kritiškai tyrinėja anos pusės požiūrius ir nusištatymus. Šioms temoms jau skirti keli leidiniai, tarp jų neseniai Vilniuje pasirodžiusi knyga „Buržuazinių emigrantų koncepcijų Lietuvos TSR istorijos klausimais kritika“.

Cia reformuojamą leidinį sudaro aštuonių Lietuvos mokslininkų darbai. J. Grigučio straipsnyje „Kai kurie šiuolaikinės lietuvių nacionalistinės emigracijos antitarybinės veiklos bruožai“ išryškinta, kad ši emigracija nėra vienašalė. Ji diferencijuota ir pagal socialinę padėtį, ir ideologiškai, ir kitais požiūriais, kupina vidinių prieštaravimų, išsiskiria srovėmis. Tai, žinoma, sąlygoja ir jos nusištatymus gimtojo krašto atžvilpiu. Įvairios buržuazinės emigracijos srovės, tarp jų vadinamoji „radikalioji“, susibūrusi aplink „Santaros—Šviesos“ grupę, patyrė poslinkių ir pasikeitimų savo santykiuose su Tarybų Lietuva. Tačiau, — pabrėžia autorius, — visų buržuazinės reakcinės emigracijos sluoksnių veikla, nuolat besikeičianti ir besitaikstanti prie laiko reikalavimų, visada buvo nukreipta prieš socialistinę santvarką Tarybų Lietuvoje, visada tarnavo egoistiniams lietuviškos buržuazijos ir tarptautinio, ypač JAV, imperializmo interesams“ (p. 23).

Šią buržuazinės lietuvių emigracijos politiką akivaizdžiai pa-

liudija įvairių jos srovių pozicijos dėl Lietuvos istorijos socialistinio laikotarpio. Istorijos m. daktaras prof. K. Surblys kritiškai analizuoja buržuazines koncepcijas dėl Komunistų partijos vaidmens tarybinėje visuomenėje. Buržuazinių autorių tendencingumas atskleidžiamas P. Adlio darbe, nagrinėjančiame reakcinių emigrantų požiūrius į Lietuvos TSR gyventojų sudėtį ir jų pasikeitimus.

Mokslininkai S. Atamukas, J. Jermalavičius, E. Jančiauskas argumentuoti kritikuoja buržuazinių emigrantų nuomones kadru klausimais Tarybų Lietuvoje, dėl Tarybų valdžios socialinės politikos, dėl Lietuvos TSR darbo žmonių gyvenimo lygio. J. Aničas savo darbe parodo, kokia moksliskai nepagrįsta yra klerikalinių emigracijos sluoksnių pažiūra apie katalikų bažnyčios kultūrinę misiją Lietuvoje. Moksliskai neobjektyviai, iškreiptai buržuazinės lietuvių emigracijos autoriai aiškina Lietuvoje vykstančius sekuliarizacijos reiškinis. Apie tai reformuojamoje knygoje rašo filosofijos m. daktaras A. Gaidys.

Šios knygos pagrindinės mintys ir išvados pateiktos reziume rusų ir anglų kalbomis.

Juozas Užpaltis

AR VERKTI, AR JUOKTIS?

Toks klausimas neretai kyla, kai skaitai veiksnių-vaduotojų spaudą. Praeityje lieka laikai, kai dar būdavo galima dėl ko nors diskutuoti. Dabar tik belieka stebėtis ir laukti: kiek dar galima nurišėti?

Kai esamos išeiškos spaudos padėtis kelia rūpestį, Čikagoje gimsta dar vienas leidinys...

Ta proga negaliu nesutikti su kanadiškais „Tėviškės žiburiais“ rašiusiais:

„Žadamas naujas laikraštis lietuvių kalba, kai jaučiamas beveik visų mūsų laikraščių didesnis ar mažesnis lygio kritimas. Daugelis mano, kad reikia ne naujo laikraščio, o naujų jėgų jau einantiems laikraščiams atjauninti“.

Tai buvo rašoma dėl bendrovės

M. KATILIŠKIO ROMANAS BUS EKTRANIZUOTAS

Mariaus Katiliškio romano „Miškais ateina ruduo“, išleisto Lietuvoje 25 tūkstančių egzempliorių tiražu, seniai nebėra knygynų lentynose. Tiesa, kartais viena kita knyga užklysta antikvariniuose knygų skyriuose, tačiau ir ten neužsiguli. Todėl net keliama mintis, kad „Vagos“ leidykla dar sykį išleis šį romaną. Tačiau esama nuomonės, jog tikslingiau būtų, jei su M. Katiliškiu Lietuvos skaitytojas susipažintų plačiau, naujai, o tai galima padaryti pateikiant jo apsakymų rinktinę — šiaip ar taip, romanas jau turimas, o jį kartojant vėl atsidėtų skaitytojo susipažinimas su įdomia ir vertinga rašytojo novelistika, kurios rinkinį „Vagai“ žada paruosti V. Kazakevičius.

Galimas dalykas, jog šitokią pasirinkimą dar sustiprins ir tas faktas, jog vis dėlto laukia dar vienas susitikimas su romanu „Miškais ateina ruduo“. Numatyta šią knygą ekranizuoti. Darbo ėmėsi žinomas lietuvių režisierius Raimundas Vabalas. Jis jau parašė scenarijų romano pagrindu. Paraiška pateikta Lietuvos „Telefilmui“, kuris ir sumanė šį veikalą paversti kino romanu. Tuo būdu

„Lithuanian Press inc“ ir planų leisti naują leidinį. Jis išvydo pasaulio šviesą ir prajuokino lietuviškai skaitančią visuomenę. Lygio kritimas, anot „Tėviškės žiburijų“, tikrai jaučiamas, ir to pavyzdžių ne ieškoti netenka. Pavartykime kad ir klivlendiškę „Dirvą“. Štai išeiškos lietuviškojo meno padangėje sužibėjo naujas šviesulys: dailininkas Kūnas-Vaitiekūnas. „Dirva“ rašo apie personalinę Kūno-Vaitiekūno parodą, kurioje sienos buvo padabintos net 80 ju sukurtais įvairaus pobūdžio paveikslais.

Ir jeigu mes su jumis, skaitytojau, iki šiol nieko nežinojome apie Kūną-Vaitiekūną, tai didžiausia mūsų su jumis žioplųstė: paroda priminė, anot „Dirvos“, jo „ilgo ir prasmingo gyvenimo 80 m. sukaktį“.

Dar daugiau: V. Kūnas-Vaitiekūnas „savo kūrybos vaisiais skelbia mistinio pasaulio amžinumą“. Tokio kosminio reiškinio „Dirva“ negali neapibendrinti ir jį tą padaro moksliskai: „Minties ir širdies harmoningas derinys sudaro dailininko V. Kūno-Vaitiekūno filosofinės sintezės pagrindus“.

Dabar tai viskas apie jubiliejinę personalinę dailininko V. Kūno-Vaitiekūno parodą ir... „Dirvos“ kultūros lygį. Čia jau nei pridėsi, nei atimsi. Pakeleivingi „Dirvos“ redakcijos sūnūs ir dukros tiek nusigyveno, kad jau visiškai rintai, ne humorio skyrelyje spausdina visišką klaidę.

Gal kas jūsų pasakys — atsitiktinumas. Deja, aš parinkau labai būdingą „dailės kritikos“ pavyzdį! Bet štai jums ir lietuviškos poezijos perlas, kurį iškapstė vis tie patys darbštieji „Dirvos“ redaktoriai. Vyt. Plukas atiduoda skaitytojų teismui poemą „Trakuose prie kelio“. Iš jos sužinome, kokie šaunūs buvo tie mūsų protėviai! Tik paskaitykite:

„Kardų pliene drąsa glūdėjo, o žirgai jų lenktyniavo su vėju“

Ir taip toliau, ir panašiai. Poema būtų visiškai be priekaištų, irgi įkvėpta amžinos saulės šviesos, tačiau ją be reikalo puošia Trakų pilies nuotrauka. Pilis jau bolševikų atstatyta — mūrai didžiausi, įspūdingi, ir kam jau kam, o „Dirvai“ nederėtų propaguoti jų darbus.

Vladas Mikšys

su M. Katiliškiu susipažintų didžioji Lietuvos gyventojų dalis. Iki šiol su dideliu pasisekimu Vilniaus televizija rodė jos sukurtus meninius (arba sakome — vaidybinius) filmus V. Sirijos Giros, J. Paukštelio, J. Marcinkevičiaus, V. Mykolaičio-Putino ir kitų rašytojų veikalų pagrindu. Jų populiarumą liudija gausus žiūrovų pagėdavimas matyti filmus pakartotinai.

Kaip sakė per savo kūrybos vakarą R. Vabalas, jo režisūrinio darbo credo yra ypač jautriai saugoti rašytojo kūrybos autentiškumą, vengti ekranizuojant savo „traktavimo“. O filmo kūrimas gali prasidėti jau šią vasarą.

Kazys Vilnietis

KĄ ŽADA IŠEIVIŠKA TEMA „PERGALĖ“

Kadaise, daugiau kaip prieš dvidešimt metų, „Pergalės“ žurnale pasirodė pirmosios emigracinių autorių publikacijos: pirmieji rašytojai, kurių kūryba ten buvo pristatyta, atstovavo skirtingiems žanrams. Tada „Pergalėje“ buvo išspausdintos K. Almeno, dar pasirašiusio slapyvardžiu, apsakymai, V. Šlaito eilėraščiai, K. Ostrausko drama. Tačiau reikia pasakyti, jog šiaip emigracinės kūrybos publikavimas per praėjusį laiką buvo labai jau retas, nors „Pergalėje“ pastoviai spausdinta gausiausia informacija apie literatūrinį užsienio lietuvių gyvenimą. Tačiau pernai žurnale buvo nutrukęs ir skyrelis „Iš užsienio lietuvių kultūrinio gyvenimo“.

Kiek pavyko sužinoti, šiemet „Pergalės“ žurnalas numato daugiau vietos skirti emigracinei kūrybai. Pernai redakcijoje lankėsi A. Vaičiulaitis, tad dabar „Pergalė“, gavusi jį apsakymų rinkinį „Vidurnaktis prie Šeimenos“ spausdins kelis kūrinius iš tos knygos.

Ketvirtajame numeryje perspausdinta iš „Metmenu“ Nr. 51 A. J. Greimo autobiografija „Apsave“ (apskritai šis numeris yra labai „emigracinis“; keturiose publikacijose liečiama užsienio lietuvių literatūros tema).

Redakcijai V. Kazakevičius pateikė emigracinės A. Rimydzio ir L. Dovydeno kūrybos. Ją „Pergalė“ taip pat žada spausdinti, aišku, su rašytojų trumpais pristatymais.

Be to, kaip „Pergalės“ skaitytojai pastebi, redakcijai vėl pavyko atgavinti užsienio lietuvių literatūrinio gyvenimo apžvalgų skyrelį, kurį, kiek teko sužinoti, buvo nutraukęs pats jį autorius.

Kazys Vilnietis

LĖLIŲ KELIONĖS

Alžyre gastroliavo Vilniaus „Lėlės“ teatras. Jis dalyvavo ten surengtame teatro festivalyje. „Lėlės“ teatro režisierius ir vyriausiasis dailininkas V. Mazūras pasakojė:

— Alžyre parodėme A. A. Jonyno „Cirkas yra cirkas“, S. Gedos „Ką senelis padarys, viskas bus gerai“. Pastarasis spektaklis turėjo vertę, o „Cirką“ vaidino me prancūzų kalba. Arabų vaikai reagavo labai audringai, atsakinėjo kone į kiekvieną personažų repliką, greitai pagaudavo muzikos ritmą.

Šiuo metu ruošiamės vykti į lėlių teatrų festivalį Bochume, Vokietijos FR. Ten parodysime M. Martinaičio „Žemės dukrą“ ir R. Baltrušaičio „Sprigtą“, kurį vaidinsime vokiškai.

Vilnis, 1987 m. birželio 11 d.

● Vilniaus inžinieriai turės savo naujas patalpas: jie išsikurs buvusiam pranciškonų vienuolyne. Tai išsitas architektūros kompleksas, kurį juosia Trakų—Kėdainių—Kretingos gatvės. Šiuo metu kompleksas kapitaliai remontuojamas. Rekonstrukcija bus atlikta trimis etapais ir užbaigta iki 1990 metų.

● Šių metų sausio 1 d. šiuose miestuose gyveno gyventojų: Vilniuje — 555 tūkst., Rygoje — 1315 tūkst., Taline — 472 tūkst., Minske — 1510 tūkst., Leningrade — 4904 tūkst.

● Gegužės 5-oji Tarybų šalyje pažymima kaip Spaudos diena. Per daugelį metų ji virto gražia švente. Ir šiemet jai ruošėsi didelis Lietuvos žurnalistų būrys, pasikvietęs į talką artistus ir prekybininkus, liaudies meistrus ir studentus, įvairias draugijas ir organizacijas. Tradicinė spaudos alėja nusidriekė Gedimino aikštėje. Prie A. Puškino ir A. Mickevičiaus paminklų vyko knygų prekyba su loterijomis, susitikimai su poetais ir rašytojais. Poligrafiniai savo naujausią techniką demonstravo prie Jaunimo sodo, o pačiame sode šeimininkavo Lietkoopsąjungos prekyba su liaudies švenčių personažais. Muzika, šokiai, dainos. Kino teatruose buvo demonstruojami naujai lietuviški dokumentiniai ir vaidybiniai filmai.

Graži šventė, kalbėjo žmonės, ir iš tikrųjų — graži.

● Lietuvos TSR liaudies pasiekimų parodoje suruošta paroda „Šviestuvai iš Vokietijos Demokratinės Respublikos“. Ją surengė užsienio prekybos įmonė „Haim elektrik“, VDR šviesos technikos gaminių kombinatas „Narva“, padedami Lietuvos TSR prekybos ir pramonės rūmų.

● Leningrade vykusiame tradiciniame skaitovų konkurse, kurio devizas „Progresyvioji XX amžiaus grožinė literatūra kovoje už tai-

ką“, iš Lietuvos dalyvavę Valskybinės konservatorijos trečiakursiai R. Aleksaitis, D. Auželis, R. Lukšas ir D. Meškauskas už Just. Marcinkevičiaus poemos „Homo sum“ kompoziciją pelnė trečią vietą. Pirmo kurso studentas P. Vaisieta apdovanotas garbės raštu, kaip jauniausias konkurso dalyvis.

● Lietuvoje jau tapusi tradicija kiekvienais metais suruošti jaunųjų estrados atlikėjų konkursą „Vilniaus bokštai“. Paskutinis, trečiasis, jo etapas įvyko balandžio 25—26 dienomis Sporto rūmuose. Pirmą kartą konkursas buvo surengtas, leidžiant jo dalyviams atlikti jų pačių pasirinktas dainas.

● Kultūrinių renginių stokos Vilniuje nebūna. Štai tik kai kas iš jų sąrašo:

a) gegužės 17 d. įvyko Vilniaus miesto moksleivių dainų šventė. Joje dalyvavo visi miesto vaikų meno saviveiklos kolektyvai;

b) gegužės 25—31 dienomis vyko tradicinis festivalis „Skamba, skamba kankliai“. Jis buvo kaip repeticija prieš liepos mėnesį įvyksiantį tarptautinį folkloro festivalį „Baltikum“, į kurį suvažiuos 500 svečių iš užsienio šalių;

c) spalio pradžioje bus surengtas pramoginių šokių konkursas-festivalis, į kurį bus pakviesti geriausi tarybiniai šokėjai, taip pat poros iš susigiminiavusių miestų.

● Vienas iš pastovių lietuvių literatūros bičiulių ir vertėjų yra Mihkelis Lodus, daug metų verčias knygas į estų kalbą. Šį pavasarį Lietuvą pasiekė M. Lodaus išversta 34-oji lietuvių rašytojų knyga. Tai V. Sirijos Giros romanas „Raudonmedžio rojus“.

● Minske vyko ketvirtasis festivalis „Pabaltijo teatrų pavasaris“. Jo didysis prizas — bronzinė Melomenės skulptūra — atiteko Lietuvos TSR valstybiniam jaunimo teatrui už spektaklį „Dėdė Vania“.

Pabuvojus Birštone

Jūs norite žinoti Lietuvą? Dar niekam nepasakiau, kad kažkas ją geriau žino. Tačiau tai nereiškia, kad aš ją žinau. Jeigu žinočiau, užkelčiau koją ant kojos ir ramiai pūščiau į lubas cigaretės dūmą. O šiandien aš jau BIRŠTONE.

Sutikęs vykdomojo komiteto pirmininką, arba — kaip amerikoniškai pasakytų — miesto merą, sakau jam:

— Gerbiamas Antanai Zenkevičiaus, įsivaizduokite, kad aš ne iš Vilniaus, o iš Čikagos. Atvažiuoju paprašytas ten gyvenančių tautiečių, kad parveščiau žinių apie jūsų miestą.

Pirmininkas nusijuokė, paskui ištiesė ranką ir pasisveikino:

— Labas, įsivaizduojamasis amerikone!

PASAKOJA MIESTO MERAS A. ZENKEVIČIUS

Prieš 20 metų buvau išrinktas miesto pirmininku.

Prisimenu, kaip labai norėjosi greičiau „pakelti“ Birštoną. 1960-aisiais metais — tai nedidelė, gerokai apleista gyvenvietė. Norai buvo dideli, tačiau galimybės mažos. Padėdavome akmenį ir džiaugdavamės, kad turtėjame. Beje, tais metais Birštonas tapo respublikinio pavaldumo miestu, kas labai paskatino jo augimą. Statėm ir griovėm. Buvo prieškarinių, net caro laikų namų šiaudiniais stogais. Reikėjo suformuoti gatves, jau tada matyti Birštoną tokį, kokį turime šiandien. Tiesa, nesupraskite taip, kad griovėme viską. Stengėmės išsaugoti, kas vertinga. Ir dabar nesunku atpažinti namus, kurie rodo Birštono senovę. Netgi turime senamiestį, kuris kompaktiškesnis negu bet kada anksčiau, kadangi čia atkėlėme vertingus pastatus iš parkų, ar vietų, užimamų naujomis statybomis.

IR ANKSČIAU BIRŠTONAS BUVO ŽINOMAS KAIP KURORTINĖ GYVENVIETĖ.

1960 m. miestas vienu metu galėdavo priimti apie 700 žmonių. Dabar jau turime 3000 vietų. Tačiau poilsiauja ar gydosį daugiau — apie 5000—6000 jų svečių, nes, kaip čia sakoma, kiti atvyksta neorganizuotai ir apsigyvena pas gyventojus. Kartu tai mums rodo, kad miestą-kurortą reikia auginti. Tačiau įsiminkite, kad, kalbėdami apie Birštoną kaip žmonių sveikatos, jų poilsio vietą, galvoje turime ne tik sanatorijas. Jos pas mus dvi — 800 vietų „Spalio“ sanatorija ir dvigubai mažesnė „Versmė“. Sanatorijos, aišku, svarbiausias akcentas. Kitaip sakt, Birštone pagrindą sudaro GYDOMASIS PROFILIS. Po jo seka turizmas. Turime 750 vietų turistinę bazę, kur žmonės atvyksta iš visos Tarybų Sąjungos pagal profsąjungų kelialapius. Yra ekskursijų biuras, kuris per metus aptarnauja 100—120 tūkst. turistų. Nemažai yra kitų poilsio įstaigų, pirmiausia tai gamyklų profilaktoriūmai, poilsinės, yra dvi pionierių stovyklos, veikia olimpinė irklavimo bazė...

— KODĖL — OLIMPINĖ?

Ji pastatyta ruošiantis Muncheno olimpiadai. Todėl ir olimpinė. O kadangi olimpiados vyksta kas ketveri metai ir bazė ištikimai atlieka savo paskirtį — ruošia geriausias šalyje irklautojus, tai visai normalu, kai šitaip pabrėžiama jos reikšmė irklavimo sportui.

ACIŲ UŽ PAAIŠKINIMĄ. NET SPORTAS BIRŠTONE LAIKOSI ANT VANDENS...

Šiuo atveju ant Nemuno van-

dens. Kur surasite kitą tokią plačią, kaip Nemunas, upę, kuri plauktų per nedidelį miestą tris kartus. Tris! Aš, pavyzdžiui, nežinau, kur dar Tarybų Sąjungoje ar Europoje yra panaši upė, daranti tokias kilpas. Tai unikalūs reiškinys, ir Nemuno kilpos paskelbtos draustiniu. Gamta čia atiduota žmonių poilsio, jų sveikatos reikalam.

AŠ, BEJE, IRGI NEŽINAU. O SAKYKITE, AR GALIMA PASIDAIRYTI PO BIRŠTONO ATEITĮ?

Galima. Net reikia. Iki šiol daugiau buvome užsiėmę „Spalio“ ir „Versmės“ sanatorių plėtimu, jų sutvarkymu. Ateityje jas paliksime ramybeje, o statysime naujas. Naujų sanatorių statyboms jau parinktas 100 hektarų sklypas į Prienų pusę, tarp Birštono ir Žverinčiaus miško. Viduryje šio ploto jau vyksta vandens ir purvo gydymo statyba. Bus įrengtas plaukimo baseinas. Atsiręs prekybinis centras. O ant Nemuno kranto, pamiškėje, bus pastatytas visas sanatorių kompleksas, kuris turės apie 2000 vietų. Tačiau tolimesnėje ateityje jų, matyt, bus dar daugiau. Dar toliau, į Prienų pusę, prie kito Nemuno kranto, irgi jo kilpoje, bus pastatytas kompleksas profilaktoriūmų. Pradžia yra. Jau veikia Kapsuko maisto pramonės automatų gamyklos profilaktoriūmas, tačiau jų ten bus ne 1—2, o 15—20. Turės apie 2000 vietų. Jau išspręsti inžinerinės komunikacijos klausimai ir beliko tik statyti.

Kitoje kilpoje, kur dabar turistinė bazė, steigsime ramaus poilsio rajoną — čia bus nedidelės gamyklų poilsinės. Turistinė bazė pasiliks. Kaip ir pionierių stovyklos. Dar pastatysime vienus kitus poilsio namus, bet jie bus nedideli.

TAIP, TAIP, — pasakiau ir galvoju: ar seniai čia Birštonas kaip kaimelis? Gražus. Prie Nemuno, prie Vytauto kalno, bet kaimelis. O štai jau kuo yra ir kuo žada būti. Parūpo paklausti:

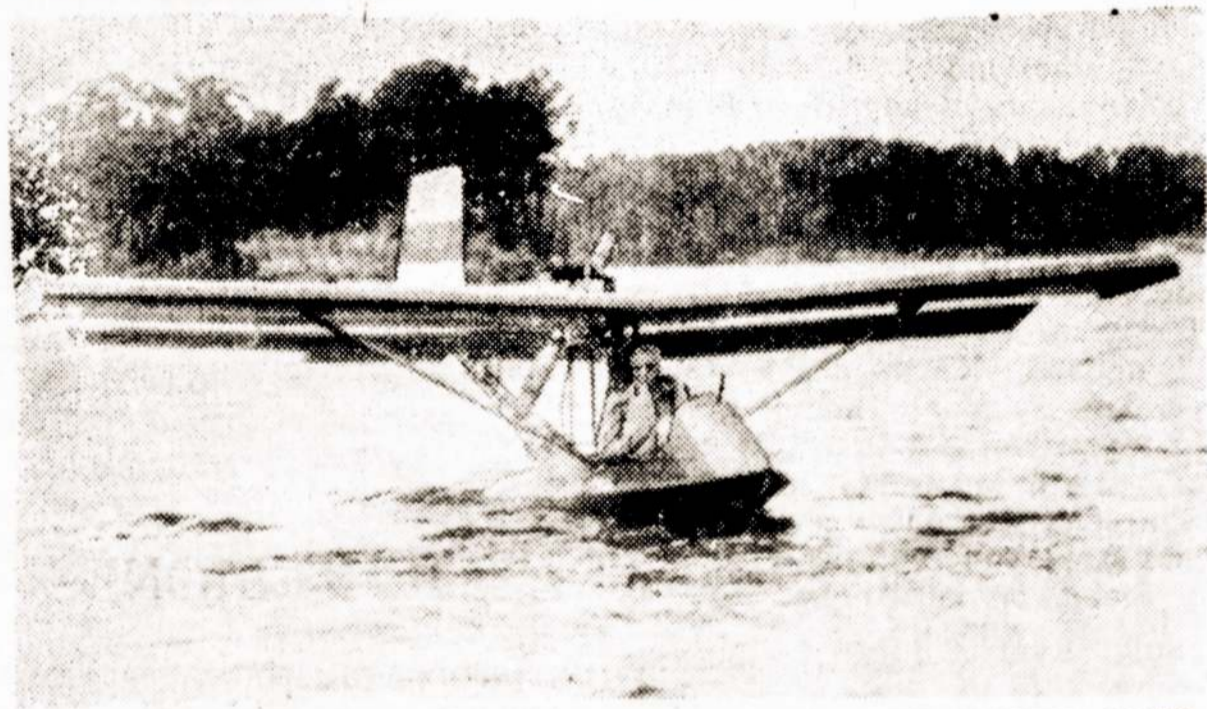
PIRMININKE, KIEK TOKIAME ATEITIES BIRŠTONE GALĖS ILSĖTIS ŽMONIŲ?

Galvojame ne tik apie patį Birštoną, bet ir visų Nemuno kilpų rekreacinį aptarnavimą, kur Birštonas vystysis kaip rekreacinės sistemos pagrindinis centras. Ap link yra gražūs kaimeliai, kurie bus jam palydovais. Pačiame mieste po 2000 metų turėsime kokius 3—9 tūkst. poilsiautojų, o visame regione — apie 23 tūkst. Jau gražiausiomis vietomis tiesiami dviračių takai, galvojama apie žirginį turizmą. Toliau vystysime vandens turizmą. Tiesa, ir dabar garlaivių plaukiojame į Kauną, Pažaislį, Rumšiškės. Tačiau ateityje tas atrodys žymiai intensyviau — padidinsim valčių, vandens dviračių parkus.

Zodžiu, darbų dar daug ir, matyt, jūs suprantate, kad ryšium su sanatorių, profilaktoriūmų, kitaip sakt, su poilsio ir sveikatos bazės plėtimu atsiranda būtinumas plėsti ir žmonių aptarnavimo bazę: čia pirmoje vietoje prekyba ir kultūra. Šis darbas dirbamas lygiagrečiai. Naujų sanatorių komplekso rajone turėsime naują kultūrinį centrą, naują prekybos centrą. Rūpinamės, kad atsirastų pėsčiųjų tiltas per Nemuną.

Pranas Karlonas

● Vilniuje vykusiame tarprespublikiniame M. K. Čiurlionio pianistų konkurse iš 33 jaunų atlikėjų geriausiai pasirodė Moldavijos valstybinės konservatorijos studentė Ina Chatipova ir Lietuvos valstybinės konservatorijos studentas Rokas Zubovas.

Kaunietis saltkaivis Juozas Kucinskas padarė miniatiūrinį hidroplaną — skraidančią amfibiją „Vandenis“. Ore jis gali skristi iki 100 kilometrų per valandą. Hidroplanas sveria tik 155 kilogramus. Jis turi 28 arklio jėgų variklį.

K. Jurelės nuotraukoje: hidroplanas „Vandenis“.

ŽEMĖS LOPINĖLIAI

Iš po sniego pamiškėje išsikišo žemės lopinėliai. Juodi, dar sušalę ir įmirkę. Žiūriui į juos ir galvoju apie pavasario žingsnius. Kokios menkutės šios mintys, bet tik tegu jų būna daugiau. Aš atsikvėpiu tais žemės lopeliais ir krūtinė pripildoma šilčiausių jausmų. Norisi kažką labai gražaus, gero pasakyti kiekvienam žmogui. Aš žinau, kiek daug pasaulyje žmonių šitokiais

Vilnis, 1987 m. birželio 11 d.

menkniekiais nepasidžiaugė ar tą seniai užmiršo...

Kokie nuostabūs pilki žemės lopeliai. Jie dar be žolelės, be viso to, kas auga ar sukruta. Bet tai vieta, kur augs, žaliuos, bręs, vėl mirs. Šiais lopinėliais Lietuvos žemė skuba į pavasarį. Kiek jau kartų ji šitaip ėjo, mokė žmones džiaugsmo. Bet ar visi jo išmoko?

P. K.

KAS TOKIE "KERAMINIUKAI"?

Nuotraukoje: dailininkas A. Kliukas su savo „keramikiukais“.

Jono Juknevičiaus nuotr.

„Keramikiukų“ vadovas jaunas dailininkas Algirdas Kliukas tarė:

— Šiandien lipdysime mažą indelį, tokį mažytį, jūsų ūgio dubelėnį, o jo viduryje nykštukas...

— Argi mes tokie maži? — stebėjosi vaikai, juk juos mokykloje vadina jau dideliais. Šimtai margaspalvių figūrėlių, išdėliotų ant palangės, staliukų ir net kėdžių, labai jau buvo panašūs į tuos, kuriuos lipdo iš plastelino dauguma vaikų, tik gal šiek tiek išradingesnės formos, kruopščiau išryškintos detalės. Tikėjomės išvysti keramikos dirbtuvę su žiedimo stovais, molio kubilais, degimo krosnimis. Tiesa, pastaroji stovėjo nedidelio kambarėlio viduryje, tačiau ji buvo miniatiūrinė, vos keletui darbėlių išdegti.

— Būtų pavojinga laikyti veikiančią degimo krosnį vienoje patalpoje su vaikais, — sako vadovas, atspėjęs mūsų mintis. — Jie tokie smalsūs. Vaikų darbelius išdega ir glazūruoja Dvarčionių keramikos dirbinių kombinatas. Šefuojanti įmonė palaiko glaudžius ryšius su „Keramikiukais“, tiekia jiems molį, pavasarį žadėjo remontuoti ir tinkamai įrengti kultūros namų rūšį. Tada vaikai galės geriau susipažinti su molio paruo-

šimo ir degimo paslaptimis, patys nudažys, glazūruos savo darbelius, o ir vietos bus daugiau.

— Taip užaugome ir išsiplėtėme, kad ši patalpa mums dabar ankštoka, — prisipažįsta Algirdas Kliukas. — Nevaržomi čia galėtų dirbti tik 3—4 vaikai, o aš jų turiu trisdešimt.

Dvarčionių keramikos kombinato darbuotojų vaikai turi savo, neperdėsim pasakydami, meno mokyklą, tik gaila, kad labai mažytę.

Zavėjomės mažųjų keramikų teminiais darbeliais — moliniais pasakų personažais: „Tingynis ant krosnies“, „Slibinas“, įvairiausių gyvūnų figūrėlėmis, o pirmokelio nulipdytas „Draugo portretas“ kėlė šypseną — kiek pastabumo ir fantazijos turi mažasis autorius.

— Kiekvieną kartą stebiuosi jais ir labai visus myliu, — šypsosi vadovas. — Visi vaikai labai darbštūs. Džiugu, kad vaikams čia įdomu, kad tos valandos, praleistos būrelyje, nepradingsta, o tampa estetinio lavinimo ir darbštumo, pastabumo ir draugiškumo pamokomis. Šiuo metu „keramikiukai“ ruošiasi pavasario parodėlei, kuri bus surengta Naujosios Vilnios kultūros rūmuose.

Lina Masevičiūtė

Po rekonstrukcijos lankytojus pakvietė Jurbarkė esantis skulptoriaus Vinco Grybo memorialinis muziejus. Rekonstrukcija buvo atlikta pagal Paminklų konservavimo instituto architektės Danutės Mačionienės paruoštą projektą.

Skulptoriaus Vinco Grybo muziejuje.

„POEZIJOS PAVASARYJE“ JAUNIAUSIA

Kiekvienoje „Poezijos pavasario“ knygoje jau daugelį metų Lietuvos skaitytojams pristatomas vis naujas emigracijos rašytojas. Pirmoji publikacija „Poezijos pavasaryje“ prisidėjo ir prie kai kurių išėjusių rašytojų tolesnio ir platesnio kūrybos paskleidimo Lietuvoje: po debiuto šiame poetų leidinyje buvo išleistos S. Santvaro, B. Rukšos, J. Meko, H. Radausko, V. Slaito ir kitų knygos.

„Poezijos pavasario“ sudarytojai ir toliau tęsia išėjusių autorių kvietimo debiutuoti almanache tradiciją. Pernai, kaip žinoma, buvo išspausdintas „Aidų“ redakto-

riaus, kunigo Leonardo Andriekaus, jau senesnės kartos poeto, beje, 1986 m. laimėjusio išėjimoje religinės poezijos premiją, eilėraščių pluoštas. Šiemet panorą tarybinių rašytojų knygoje pasirodyti pati jauniausia šiuo metu emigracinės poezijos atstovė — 1962 metais gimusi Gintarė Remeikytė.

Baigusi aukštąjį medicinos mokslą, ji dirba pagal specialybę. Drauge dalyvauja visuomeniniame JAV lietuvių gyvenime. Žinomo JAV lietuvių veikėjo, PLB pirmojo pavaduotojo, antikomunistinių knygų apie Tarybų Lietuvą

Kuo gražūs Lietuvos miestai

Viesėdamas Argentinoje, daugiausia laiko praleidau didžiausiam jos mieste Buenos Airėse. Kaip ir kiekvienas, kuris čia pirmą kartą, neretai nusistebėdavau. Miestas didelis, kupinas gyvenimo, rėkaujantis reklamomis, užkimštas automobilių... Atrodė, tik ir laukė progos pasirodyti svečio akyse. Tačiau juo toliau, juo atidžiau jį išsiūrečiau, vis dažniau ir dažniau atsimindavau savo Lietuvos miestus. Ir net keista — tik būnant tolimoje Argentinoje taip vaizdžiai, mielai, sąžiningai supratau, kokie jie nuostabūs, kokie gražūs.

Man buvo labai mielas tas dėmesys, kuri taip nuoširdžiai parodė Argentinos lietuviai. Neabejojau, kad jų užmanymuose būta ir noro pasididžiuoti dideliu miestu. Vienąkart atėjome prie aukščiausio, apie pusšimtį aukštų priskaičiuojančio pastato. Pasikėlėme liftu į viršų, kad iš tokios svaiginančios aukštumos pasižiūrėtumėm į miestą.

— Ne miestas, o milžinas, — pagyriau, ir tai padariau nuoširdžiai. Dvylikos milijonų miestas darė įspūdį.

— Trečdalis šalies gyventojų surinko. Beveik keturios Lietuvos šalies, — atsiliepė tautietis.

Tas mažybinis žodelis — Lietuvėlė — nepatiko. Ne todėl, kad žmogus pasakė neteisybę. Ir pats ją šitaip dažnokai pavadinu — Lietuvėlė. Bet tąkart, iš tokio aukščio apžvelgiant grandioziną Argentinos sostinę, tas žodelis užgavo ir širdį, ir ausis. Ne, šito mano bendrakeleivis nepastebėjo ir, nusileidę žemyn, nuėjome į gražiausią Buenos Airių gatvę. Ji — Floridos gatvė — neatrodė plati. Gal todėl, kad iš abiejų pusių ją slėgė namai. Irgi puošnūs, išblizginti, daugybė vitrinų su įvairiausios paskirties prekėmis. Tačiau būtent čia, šioje gražiausioje Buenos Airių gatvėje, mano bičiuliui netikėtai pradėjo blėsti entuziazmas. Jis dažnai rodė į gatvės vaizdus ir komentavo: ne, ne, šito Lietuvoje nepamatysi... Čia jis nė vieno karto Lietuvos vardo nepaminėjo mažybinio vardu — Lietuvėlė. Vis Lietuva ir Lietuva. Ir ji, praeinant Floridos gatve, atrodė labai didelė, iškilė. O kodėl taip, suprasti buvo nesunku.

Stai groja muzikantai. Ne todėl, kad jiems linksma. Didelė bedarbė ir turtingiausioje Buenos Airių gatvėje primėtė žmonių, kas kaip besugebančių iškaulyti skatiką pragyvenimui.

Stai prie namo prisiglaudusi moteris, apkabinusi keturis savo mažylius. Orus, it vėjo nepasiūbujamas stulpas, bakšnodamas lazdele gatvės grindinį, praeina žmogus. Net nežvilgterti jų pusėn. Praeina ir kiti, šimtai ir tūkstančiai. O moteris sėdi. Tylų ji, tylūs jos kūdikėliai...

Stai aklas muzikantas. Prie jo kojų, atversta dugnu į viršų, kepurė. Joje tik keletas variuku.

autoriaus Tomo Remeikio dukra, ji dalyvauja ir antitarybinėse politinėse akcijose. Savo eilėraščių daugiausia spausdino jaunųjų katalikų periodikoje. Praėjusiais metais G. Remeikytės kūryba išėjo knyga — tiesa, ne atskira, o grupinė, kur greta jos savo eilėraščių spausdino dar trys jauni emigracijos autoriai. Todėl rinkinys ir vadinasi „Keturi“.

O dabar Gintarė Remeikytė, praktiškai tik daranti kūrybinę paraišką poezijoje, pasirodo Tarybų Lietuvos rašytojų knygoje. Skaitytojams ją pristato poetas M. Martinaitis, kuriam ji ir patikėjo savo kūrinus.

V. Kazys

Netoli jo, išlinkusią nugarą atrėmusi į sieną, sėdi senutė ir pavargusi sukaloja išmaldai ištiestą ranką. Pirštais po grindinį iškritusio smuiko stryko ieško smuikininkas. Niekaip nebegali surast. Pasirodo, irgi aklas.

Stai gatvės publikai į delnus kaišalioja lapelius keletas pražilusių žilagalvių, raginančių paremti pensininkų demonstraciją.

Sėdi invalidas žemame vežimėlyje. Jis nieko neprašo, tik sėdi...

Tokie vaizdai turtingoje Floridos gatvėje labai dažni. Ir mano kolega negalėjo dabar būti jiems neatidus. Sąžiningai parodęs didelį miestą iš aukščio, dabar tą patį darė nusileidus. Tik dabar mes ne skubėdami ėjome gatve, beveik kiekvienu žingsniu atsitrenkdami į panašius vaizdus. Ir jis be nuovargio kartojė vis tuos pačius žodžius: ne, ne, šito Lietuvoje nepamatysi... Dabar Lietuvą jis matė, pasakė, kaip naują didelę žemę, laimingą žemę, kur žmogui nereikėtų va šitaip, kaip Floridos gatvėje. Alkanas čia miršta iš bado, tačiau beveik galima garantuoti, kad niekas ant jo neužlips — apeis ir nueis. Čia gyvieji numirusiems nebūna skolingi. Man norėjosi Floridos gatvę išgirsti jos bedalių balsą, bet jie arba groja, arba tyli. Neverkia vaikai, neranda motinos, nedejuoja akli ir invalidai...

Sugrįžome į viešbutį pavargę. Ir kuomet pasakiau, kad Argentinos sostinė kur kas gražesnė, kai matai ją iš svaiginančio aukščio, tai man neprieštaravo. Prieš keletus metus šis žmogus viešėjo Lietuvoje ir aš dabar klausiausi jo prisiminimų. Galiausiai pasakė: deja, deja, tokių gražių miestų, kaip Lietuvoje, Argentina dar neturi...

Pranas Karlonas

Klaipėdoje, skverelyje prie gatvės, pavadintos prūsų sukilimo prieš kryžiuočius vado Herkaus Manto vardu, atidengtas monumentalus paminklas. Jį sukūrė skulptorius Vytautas Mačiūka ir architektas Linas Jurgaitis.

Lietuvių menininkus seniai domina istorinė Herkaus Manto asmenybė. Dramaturgas Juozas Grušas parašė tragediją „Herkus Mantas“, kuri ilgą laiką su pasisekimu buvo vaidinama Kauno muzikiniame teatre. Tokiu pat pavadinimu pastatytas lietuviškas meninis filmas. Daugiau kaip dešimtmetį skulptorius V. Mačiūka dirbo prie Herkaus Manto skulptūros, kol iš granito monolito iškalė didingą prūsų vado monumentą. Jis tapo reikšmingu Klaipėdos miesto skulptūriniu akcentu.

Nuotraukoje: Herkaus Manto monumentas Klaipėdoje.

B. Aleknavičius nuotraukoje
Vilnius, 1987 m. birželio 11 d.

Viskas tik apie Merkinę

Važiavau į Merkinę. Dar ji buvo toli, kai atmintyje „padainavo“:

Augin tėvas sūnaitėlį,
Ir išaugino,
Ir išleido į karužę,
Ir pražudino...

Niekaip nepavyko prisiminti dainos pradžios. Tačiau buvau patenkintas ir šiuo vieninteliu posmeliu. Merkinės istoriškumas, jos šlovė atžymėta kruvinomis kovomis. Ir man dainos posmelis buvo nelyg žiburėlis, iki kurio reikėjo nueiti pasižvalgant, kaip, kas Merkinėje šiandien ir kaip jos šlovė jai padeda gyventi.

*

Du stulpai lig šiai dienai žymi kadaise buvusios Merkinės ribą. Atėjau prie to, kur laukuos, Subartonių link. Oi, dar iki jo nepriaugo Merkinė!

O gal ir nepriaugs? Gal kokias pasikėlė iš Antrojo pasaulinio karo pelenų, tokia ir liko, ir stovi perpučiama visų vėjų?

O vėjas toks, kad gelia šonkaulius. Ko norėtil Jau gruodis...

*

Dar viena mintis.

Žmonės gerai žino, kad pelenais patręšta žemė pasidaro derlinga.

Kas dar taip gausiai savo žemes tręšė pelenais, kaip Merkinė?

Neišvengė šios dalios ir Antrojo pasaulinio karo metais. Tai kaip jai išaugti iki tų stulpų? Tačiau žemė aplink Merkinę ne tokia, kad pasakytum, derlinga. Džukų žemė. Kalvos, klonys, miškai, miškeliai, laukai, laukeliai... Nuo daug kartų sudegintos Merkinės pelenų ji nepasidarė derlingesnė. Tačiau kas pasakys, kad nuo to ne brangesnė? Kas parodys nors vieną merkinį, kuris nežino maldos duonai?

Tiesa, kiekvienas ją kalba kitaip: vieni ją peržegnodami, kiti, sužūrę trupinius nuo stalo, atsargiai susipildami juos į burną, tretį, parodydami į duoną kaip į didžiausią žmogaus turtą, ketvirtį prisiekdami prie jos, kaip kareiviai prie vėliavos...

Merkinė ir duona... Dabar tai natūralus derinys, kaip, sakysim, Merkinė ir Nemunas...

SVEČIUOSE PAS A. PAUTIENIŲ

Septyniolika metų, kai Merkinės tarybinio ūkio direktoriumi dirba Alfredas Pautienius. Tai ir pasukau savo kelią pas šį žmogų. Numaniau, kad šiandien Merkinę labiausiai augina žemdirbiai. Dažnai čia regi namus valstietiškos manieros. Valstietis nenori laiptais aukštai vaikščioti ir viršų ir stato namus vienaaukščius ir dviaukščius. Valstietis nesutiks, kad jo namų langus užstotų mūrų sienos, ir jis namus apsupa kiemais. Jis — žemės vaikas ir visuomet turi žemės ir prie savo namų, kad žolė, kad medis, vaismedis nebūtų kažkur, kad būtų čia pat, kartu.

Pučia bjaurus, šaltas gruodžio vėjas ir nyku visoje Merkinėje. Bet stabtelė prie šitų namų ir pasidaro šilčiau. Kiek valstietiško rūpesčio parodyta kiekvienam augalėliui, kiek išmonės jų kiemeliuose. Svečias negali praeiti nepasidžiaugęs, nesušilęs...

— Iš Merkinės žmonės nevažiuoja, — sako A. PAUTIENIUS ir kiek palaukęs: — Į Merkinę tik atvažiuoja...

NEGI?

— Ot, kad ir Kęstučio Pačkauko ar Juozo Sakalausko šeimos. Viena atvažiuoja iš Alytaus, kita — iš Kauno. Pasistatė namus ir gyvena.

AR DAUG PER METUS ŪKIS PASTATO NAMŲ?

— Ir daugiau, ir mažiau. Šiomet pastatė penkis, o kitais metais Vilnis, 1987 m. birželio 11 d.

statysime dešimt. Pavaikščioję po Merkinę, pamatysite nemažai daugiabučių, kaip sakom, miestiško tipo namų. Tačiau čia kalbu ne apie tokius. Mes statome 4—5 kambarių namus, kur apsigyvena tik viena šeima. Kuriam sodybas, kur ir pagalbiniai pastatai gyvuliams laikyti...

BET ĮSIZIURĖJĘS IR ŠIOJE MERKINĖS DALYJE APTINKI NEMAŽAI MIESTO NIUANŠŲ.

— Taip, ir čia gatvės apšviestos, asfaltuotos, ir čia naudojama si kanalizacija, vandentiekis. Merkinės žemdirbys miesto neatmeta, tik čia ne Alytus, ne Vilnius. Ir, beje, jeigu nusitaikėte Merkinę matyti tik kaip tarybinio ūkio centrą, kur vienintelė figūra žemdirbys, tai neteisinga. Merkinėje yra Rojaus Mizaros vidurinė ir internatinė mokykla. Vien tik mokytojai čia turi keturis daugiabučių namus. Yra kultūros namai, knygynas, biblioteka, paminklų dirbtuvė. Apie 180 žmonių dirba tik meno gaminių ceche. Merkinėje gyvena daugelio profesijų žmonės. Na, o daugiausia gal mokinių...

Beje, aš suprantu, kad laukiate, jog štai štai pasakysiu: ot korespondente, užsukite pas mus dar po keletos metų ir pamatysite, kaip mūsų Merkinė išaugo, išsiplėtė. Žinoma, statysimės, miestelis plėsis, tikimės, kad iki savo senųjų ribų priaugęs. Patys žinote, kad iki 2000 metų privalu kiekvieną šeimą aprūpinti butais. Tačiau turint Lietuvoje tiek pramoninių miestų, Merkinė ir ateityje pasiilks miesteliu. Tačiau argi tai skriauda? Man, pavyzdžiui, labai norisi, kad kuo greičiau užsidarytų tranzitinis automobilų kelias per Merkinę. Ir atrodo, kad tai netrukus įvyks. Projektuojamas ties Česukų kaimu naujas tiltas per Nemuną. Atsirad daugiau ramybės, kuri gal suteiks didesnę akcentą minčiai, jog šiais laikais galima išgarsėti ir... tyla, ramybe. Suprantate?

Pagalvokite apie tai, korespondente. Mums irgi įdomu išgirsti, kokią vaizduojatės Merkinę ateityje... Gerai?

GERAI, — pasakiau Alfredui Pautieniui. Išėjęs pro duris, atsi- grėžiau: gražų pastatą pasistatė! Tikrai gražų. Ir, matyt, taip pasirūpindami ne tik dėl savęs, bet ir dėl visos Merkinės.

Taip, taip, Merkinėje negalima statyti bet ko ir bet kaip. Merkinėi dar reikia suskambėti. Jai reikia būti elegantiškai, grakščiai, reikia būti miesteliu, kur atėję žmonės suvoktų, jog, pavaikštinęję po jį, iškvėpė nuovargi, ir patys panorą iš jos pasimokyti, kaip pasidaryti gražesniems.

O, SUSTOK, VALANDĖLE

Laikas išstūmė Merkinę iš didelių Lietuvos miestų rikiuotės. Ką čia bekalbėti, liūdnoka juk. Ne išimtis ir aš. Ir kaip daug kas ruošiausi jai savo rašinyje išpuosti jos istorine praeitimi. Tačiau pagalvojęs, šį ketinimą ryžtingai atmečiau ir pradėjau ieškoti, kas ją puošia dabar. O, sustok, valandėle! Užsiropšęs ant aukšto smėlėto Nemuno kranto, žiūriu į ten, kur plaukia vandenys, žiūriu atgal, iš kur jie atplaukia. O, sustok, valandėle! Dieviškas, dangiškas reginys! Tai gyvas paveikslas! Ir jau nesigirdi net kaip švilpauja aplink ausis gruodžio vėjas. Matyt, nuo čia ir reikėjo pradėti pasakojimą apie Merkinę pradžiai įperšant bent vieną mintį: žmogus Merkinėje neturi teisės gyventi bet kaip. Žmogų Merkinėje pati gamta įpareigoja būti dvasingu, nepakartojamam kūrėju ir savo talentą at-

Aplankykite Lietuvą

Šiomet "Vilnius" administracija * vėl organizuoja laikraščio skaitytojų tris turistines grupes vykti pasisvečiuoti Lietuvoje. Kaip paprastai esti, "Vilnius" turistinės grupės Lietuvoje pabuvoja dešimt dienų. Šiomet irgi tiek pabuvos ir, be to, dar grupės globos "Tėviškės" draugija, dažnai turistams leidžianti nuvykti ir į savo tėviškes.

PIRMA GRUPĖ iš Čikagos išskrido gegužės 11 d.

ANTRA GRUPĖ iš Čikagos išskris liepos 13 d., New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia liepos 14-tos dienos naktį pernaktos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktos ir liepos 16 d. rytą išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvos 10 dienų ir liepos 26 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras liepos 27 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu turistų užlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,860.00, iš New Yorke \$1,810.00.

TREČIA GRUPĖ iš Čikagos išskris rugpjūčio 17 d., New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia rugpjūčio 18-tos dienos naktį pernaktos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktos ir rugpjūčio 20 d. išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvos 10 dienų ir rugpjūčio 30 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras rugpjūčio 31 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu išlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus bei turais, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,765.00, iš New Yorke \$1,715.00.

Visoms trimis grupėms bus iš Vilniaus išvykos į Kauną, Panevėžį, Palangą ir pagal pasirinkimą į Druskininkus, Rumšiškes ir Trakus.

Norintys kuria nors grupe vykti, skubėkite užsiregistruoti, nes grupėse vietų skaičius ribotas. Pirmoji grupė netgi jau sukomplektuota. Jeigu tik kas nors atsisakytų, tik tada šioje grupėje vieta atsirastų.

Taipgi tenka pažymėti, kad pageidaujantys viešbučiuose gyventi po vieną, prie minėtų kelionės kainų turi pridėti po \$200.

Dėl daugiau informacijų ir registracijos reikalu kreipkitės:

"Vilnius" Administracija
3116 S. Halsted St.
Chicago, Ill. 60608
Telefonas: 1 (312) 842-7325

P.S. Prašome, šią žinią praneškite savo giminėms, draugams bei pažįstamiems.

"VILNIUS" ADMINISTRACIJA

duoti miesteliui.

Dar daug jai reikia, kad šitaip būtų. Bet šiaip ar taip, dabar žinau, kur slypi miestelio šlovė. Nereikia jam būti dideliu. Tik padėk, o Lietuva, Merkinėi būti tuo dainos posmeliu, kurį išgirdus supranti, kaip labai žmogų praturtina grožis.

PILIAKALNIO SKERSGATVYJE

Po netrumpų klajonių Nemuno pakrantėmis, po nuostabių valandėlių ant pilialkalnio, vėl grįžau į Merkinę, nusileisdamas stačiu pilialkalnio šlaitu prie Stangės upeiliuko... Ak, kokios grovės pačioje Merkinėje! Oi, giliai įsispraudė į žemę Stangė! Jos pakrante ir užkopiau į miestą. O čia lygu. Ir jeigu nežinotume kas, kur, tai ir rašytum: štai centrinė aikštė, kur buvusioje cerkvėje įruoštas kraštotyros muziejus. Pastatai, apsupę aikštę iš visų pusių, ir yra Merkinės centras. Bet dabar man Merkinė jau daugiau negu miestelis, ir jos centre atsistojo kiti reginiai.

Atokiau nuo šitos gatvės ir Pilialkalnio skersgatvis. Ir val! Prisi- glaudžiau krūtine prie tvoros, žiūrėčiau kiemą ir spėliojau, kas gi šie gražūs žmonės. Be jokių abejonių šiuos namus su jų aplinka perkeliu į Merkinės centrą ir raginu: žmonės, kai būsite Merkinėje, ateikite čia. Ot, tada visai nesunkiai suprasite, apie kokią Merkinės šlovę, įsiziūredamas į jos ateitį, čia kalbu.

— Sakyk, miela moteriške, kas šiuose namuose gyvena, kas tie šaunuoliai? — paklausiau, priėjusią moterį, o ji šypteli ir klausia:

— Argi tokia jau šaunuolė esu?

— Tai jūs čia gyvenate?

Pasirodo, taip, ji buvo iš šių namų. Atidarė kiemo vartelius, rodė augalėlius, žolytes, rodė, kas, kur pavasarį, vasarą. Tačiau iš šio kiemo ir dabar rudens Merkinėje nesimatė, jam kelią pastojų rūpestinga tvarka, ir sakau: jeigu ir visur taip, tai ir rudenį su jo pabjuraisiais orais vaikščiotume kaip po šventę.

Žinojau, kad ji kalba tiesą. Įvairiausių atmainų tujos, kanadietiškos eglutės, kadagiai, kiti rudens nebojantys medeliai darė kieme šventę. Ją darė ir iš girmų akmenų sudėti stalai, kėdės, ją darė iš ažuolo išdrožta „Lietuvio“ statula, kurio pakeltos rankos išdrožtas pirštas rodė Nemuno link. Dabar galvoju: atsitiktinai taip, ar ne? Gal tuo pirštu „Lietuvio“ meistras norėjo pasakyti, kad žmogus ir šitaip gali dainuoti — ir Nemunui, ir visai Lietuvai. Šitaip, kaip Ona Mildužienė, kaip jos vyras Leonas, jos motina ir tėvas Prokapius...

Ačiū už šią dainą, sakau, ir suprantu, kad ji glūdina mano tikėjimą, jog sulauksime Merkinėje to laiko, kai čia nebus rudens. Prie Onos Mildužienės namų Pilialkalnio skersgatvyje jo jau dabar nėra...

Tegu ne tik V. Krėvės-Mickevičiaus žodžiai, bet ir Merkinė įtaigoja: „Daugel mūsų Tėvynėje yra gražių ir puikių vietų, bet tarp jų visų gražiausia... — Dainavos šalis“.

Pranas Karfonas

Metas apsispręsti

Vilniuje įvyko Tarybinio kultūros fondo Lietuvos skyriaus steigiamasis suvažiavimas. Skyriaus valdybos pirmininku išrinktas žinomas gamtosaugininkas, Vilniaus universiteto profesorius C. Kudaba. Suvažiavime nuskambėjo ir tokia mintis: Amerikoje, kituose Vakarų kraštuose susikaupė dideli Lietuvos kultūros istorijai vertingi archyvai. Neretai jie saugomi pas privačius jau senyvo amžiaus žmones. Yra pavojus, kad jų palikuonys, nutolę nuo lietuviškosios aplinkos, gali prazudyti vertingą medžiagą. Lietuvos kultūros fondo uždavinys — suburti žmones, norinčius asmeniškai dalyvauti kultūros vystyme, t.y. pabrėžiamas nevalstybinis naujos institucijos pobūdis.

Išėjimoje dažnai pabrėžiama mintis apie bendradarbiavimo su Lietuva plėtimą nevalstybinėje plotmėje. Dabar tokia proga atsirado ir tai — ne eilinė proga, o galimybė daugeliui mūsų išėjusių peržiūrėti pirmiausia savo asmeninius archyvus ir bibliotekas, atrinkti vertingiausią Lietuvos kultūros istorijai medžiagą ir perduoti ją patikimas rankas Lietuvoje.

Įvairiose rašytinių paminklų serijose vien pastaraisiais metais Lietuvoje išėjo atskiromis knygomis žinomų praeities istorikų, matematikų raštai, pakartotinai išleisti Gedimino laišakai ir kiti Lietuvos kultūros paminklai. Apie neabejotiną pagarbą savo tautos istorijai šiandieninėje Lietuvoje byloja ir visa eilė naujų istorinių romanų... Visa ši veikla reikalauja daugelio šaltinių, rimto ir kruopštaus darbo. Todėl ir Lietuvos kultūros fondo steigiamajame suvažiavime taip aiškiai buvo kreiptasi į visus lietuvius, kur jie begyventų, kviečiant suteikti savo pastangas tautos kultūros vardan.

Išėjimoje ne visada būdavo palankiai žiūrima į šios rūšies kultūrinį bendradarbiavimą, vyravo lūkuriamo ir neapibrėžtumo nuotaikos. Kokios tokio neorganizuotumo pasekmės?

Vertingi rankraščiai, laišakai, dokumentai, knygos sudulėjo arba pakliuvo į svetimas rankas ir buvo paprasčiausiai išmesti į šiukšlyną. Apie tokius liūdnius faktus

ne kartą rašė išėjimos spauda; ir kas liūdniausia — nematyti išeities. Vienintelė nauja prošvaistė — idėja įsteigti išėjimoje lietuvių dailės muziejų. Bet ir ši idėja kol kas lieka tik entuziastų planuose, išėjimoji visuomenė nedaug kuo gali padėti. Tuo tarpu Vakarų Berlyne gyvenančio M. Žilinsko padovanotai 1400 paveikslų kolekcijai Kaune buvo pastatyta net specialioji galerija. Tai kas geriau? Tiesnis lūkuriamas ar ryžtingas posūkis į lietuvišką kultūrinį vertybių išsaugojimą Lietuvoje? Mąnytume, Lietuvos kultūros fondo įsteigimas geriausiai atsako į šį klausimą. J. Beržinis

Juozas Domarkas

Platų barą lietuvių muzikinės kultūros ugdymo srityje išvarė žinomas vilnietis dirigentas Juozas Domarkas. Įvertinant menininko nuopelnus TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas seneniai jam suteikė Tarybų Sąjungos liaudies artisto garbės vardą. 1986 metai jam buvo dvigubai reikšmingi. Pavasarį trim simfoninės muzikos vakarais Lietuvos filharmonijos simfoninio orkestro vyriausiasis dirigentas, Respublikinės premijos laureatas Juozas Domarkas pažymėjo savo kūrybinės veiklos 25 metų.

V. Gulevičiaus nuotrauka

SVEIKINO SUVAŽIAVIMĄ

Gerbiamoji "Vilnės" Administracija:

Sveikiname "Vilnės" dalininkų suvažiavimą, linkime, kad laikraštis gyvuotų ir ateityje.

Su pasveikinimu siunčiame ir auką.

Aukojo sekami:

M. Mazūraitienė, San Leandro, Cal. \$25, Ks. Karosienė, San Leandro, Cal. \$25, M. Baltulionytė, San Leandro, Cal. \$25, K. Mugianienė, Oakland, Cal. \$25, M. Ginaitienė, Santa Clara, Cal. \$20, V. Taraškienė, San Leandro, Cal. \$20, Telda King, San Leandro, Cal. \$15.

Viso \$155.00

V. Taraškienė
San Leandro, Cal.

Nuoširdžiai sveikiname "Vilnės" dalininkų suvažiavimą. Visam laikraščio kolektyvui linkime geriausios sėkmės ir toliau darbuotis pažangos ir taikos labui.

Augustas ir Natalie Iešmantai
Lauderdale Lakes, Fla.

UKRAINEČIAI KVIEČIA Į ŠAUNŲ KONCERTĄ

Ukrainiečių organizacijos ir jų laikraštis smarkiai ruošiasi prie šaunaus koncerto birželio 27 dieną. Koncertuoti atvyksta iš Ukrainos net trys dainininkai. Koncertas ir banketas vyks ukrainiečių sa-

MIRĖ IR PALAIDOTA URSULĖ PRATUPIENE

Po staigaus širdies sukrikimo gegužės 14 d. Uršulė Pratupienė buvo skubiai nuvežta į ligoninę, bet už keletą valandų sustojo plakusi jos jautrioji širdis.

Velionė buvo gimusi 1892 metais birželio 10 d. Į JAV atvyko prieš Pirmąjį pasaulinį karą.

Buvo labai draugiško būdo. Mokėjo gražiai sugyventi su įvairių pažiūrų lietuviais. Daugelį metų priklausė prie Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos, Ex Mainierių Draugiško klubo ir eilės kitų lietuviškų draugijų. Pirmiau visur dalyvaudavo, bet kojoms pradėjus nesveikuoti, mažai kur begalėjo išeiti.

Paliko nuliūdime sūnų Joną Pratupą, marčią Sally, devynis anūkus ir aštuonis proanūkius.

Palaidota gegužės 18 d. Kazimierinėse kapinėse. Laidotuvės buvo gausios ir iškilmingos.

Prieš keletą savaitių velionė susilaukė laiško nuo savo brolio Vinco Česnučio dukros Elviros Dvoeiskienės, kuri gyvena N. Akmenės apylinkėje, Ramučių k-as, Kaštonų g-vė 27. Uršulė nesusėpėjo atsakyti, nors labai to norėjo daryti, nes mirtis pastojė kelią.

Lai velionei Uršulei būna amžina ramybė!

Draugė

RŪPINASI "VILNIMI"

Jau kurį laiką nesveikuoja abu J. ir A. Copin. Jonas ir Adelė keilais atvejais buvo ligoninėje. Nuvykus juos aplankyti, drg. Adelė įteikė man mokesį ir dovaną kultūrietėms, bet nepamiršo ir "Vilnės". Įteikusi laikraščiu \$10 pasakė, kad pati labai norėtų dalyvauti suvažiavime ir stambiau paremti laikraštį, bet dabar reikalauja kitaip susiklostė, kai juos užgulė nelabosios ligos ir tam paibaigos vis dar nesimato.

Labai malonu matant žmones taip nuširdžiai besirūpinančius darbininkiška spauda. Linkime abiem Copin nugalėti ligas ir vėl būti sveikiems.

Vilnietė

NEPAMIRŠO LAIKRAŠČIO

Gerokas laikas niekur nebematomė Elenutės Trusk. Ją labai vargina nelabasis artritas. Netvirta ir širdis, bet ji daugiausia skundžiasi, kad mažai begalinti skaityti. Tas ją už vis labiausiai vargina. Dukros Aldonos pagalbos dėka ji sužinanti kas vyksta mūsų draugų tarpe. Po trumpo pasikalbėjimo Elenutė įteikė \$10 ir prašė įteikti "Vilnės" suvažiavimui, nes vargu ar ji galės dalyvauti. Nuoširdus dėkui už paramą. Senė

Išje, Humboldt Center, 5757 W. LeMoyn Ave.

Salės durys atsidarys 12 val., pietūs bus teikiami nuo 1 val., o koncertas, kaip visada, prasidės 2 val. po pietų.

Kiek kartų esame buvę jų koncertuose, visuomet buvome patenkinti. Netenka abejoti, kad ir šis koncertas bus visapusiai šaunus. Šeiminkės sakė, kad šįkart jos pačios gamins maistą ir prie jų dar prisidės kai kurie tautiečiai.

Už šaunus pietus ir nepaprastai žavų koncertą temokėsite viso gero septynis dolerius.

Iki pasimatymo su ukrainiečiais.

Vilnietė

Mirę lietuviai

— Gegužės 10 d. mirė Elena Liškevičienė, sulaukusi gilios senatvės. Gimė Lietuvoje, Šakių rajone, Sintautų apylinkėje. Šioje šalyje išgyveno 36 metus. Liūdi duktė, sesuo ir kiti giminės. Palaidota gegužės 13 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Gegužės 12 d. mirė Augusta Šatkus, sulaukusi pusės amžiaus. Pastaruoju laiku gyveno Kalifornijoje. Gimė Lietuvoje. Liūdi dvi dukros ir jų šeimos. Palaidota gegužės 16 d. Čikagoje, Kazimierinėse kapinėse.

— Gegužės 13 d. mirė Vincentas Blažys, sulaukęs 62 m. a. Gimė Lietuvoje. JAV-se išgyveno 30 metų. Liūdi keturi sūnūs, dvi dukros ir jų šeimos. Palaidotas gegužės 15 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Gegužės 17 d. mirė Stasys Čižikas, sulaukęs pusės amžiaus. Gimė Lietuvoje, Rokiškio apylinkėje. JAV-se išgyveno 38 metus. Liūdi žmona, sūnus, duktė ir jų šeimos, trys seserys JAV-se ir viena Lietuvoje. Palaidotas gegužės 21 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Gegužės 18 d. mirė Ona Svirnickienė, 87 m. a. Gimė Lietuvoje, Seinų rajone, Lazdijų apylinkėje, Vartų kaime. JAV-se išgyveno 60 metų. Liūdi sūnus ir daug giminių. Palaidota gegužės 20 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Gegužės 18 d. mirė Juzefa Rocka, 75 m. a. Gimė Lietuvoje, Tauragės apylinkėje. JAV-se išgyveno 35 metus. Liūdi duktė ir kitos giminės. Palaidota gegužės 21 d. Kazimierinėse kapinėse.

MIRĖ JUOZAS KREIVĖNAS

Gegužės 24 dieną Čikagoje mirė plačiai žinomas naujesiems ateiviams muzikas Juozas Kreivėnas. Velionis buvo žinomas ir pažangiečiams, ypač čikagiečiams.

Juozas Kreivėnas buvo dypukas, bet kitoks negu daugelis kitų. Jis Lietuvos "nevadavo", nevengė susitikti su skirtingų pažiūrų žmonėmis, su visais rasdavo kalbą, į pažangių įsitikinimų žmogų neįvairiavo.

Nežiūrint, kad jis buvo tikintis dievu žmogus ir abejingas Tarybų santvarkai Lietuvoje, bet kaip lietuvis ne kartą yra padėjęs ir nuoširdžiai pataręs pažangiems lietuviams saviveiklos reikaluose bei laikraščio "Vilnės" kolektyvui. Už tai ne kartą jo namų sienos piktos valios žmonių buvo teplojamoms degutu antitarybiniais šūkais, buvo skundžiamas žvalgybai.

Čikagos pažangieji lietuviai ilgai jį atsimins kaip tikrą lietuvių, tolerantą, nedviveidį, kokių yra rečia dypukų tarpe. X.

EX MAINIERIAI NEPAMIRŠKITE SUSIRINKIMO

Šiuomi primenu Ex Mainierių klubo nariams, kad mūsų susirinkimas įvyks birželio 20 d. 12 val. "Vilnės" salėje. Prašau narius atsilankyti. Kurie dar nesate pasimokėję duoklių už šiuos metus, būtinai atėikite ir užmokėkite, kitaip būsite suspenduoti, jei lauksite iki rudeninio susirinkimo.

Tikiuosi, kad visi nariai jaus už pareigą dalyvauti susirinkime ir atsilikę užmokės narinį mokesį. Laukiame gausaus narių atsilankymo. Sekr. J. M-nė

Vilnis, 1987 m. birželio 11 d.

Lietuvos TSR Valstybinio akademinio operos ir baletu solistė, TSRS liaudies artistė Nijolė Ambrazaitė prieš spektaklį grimavimosi kambaryje.

V. Gulevičiaus nuotrauka